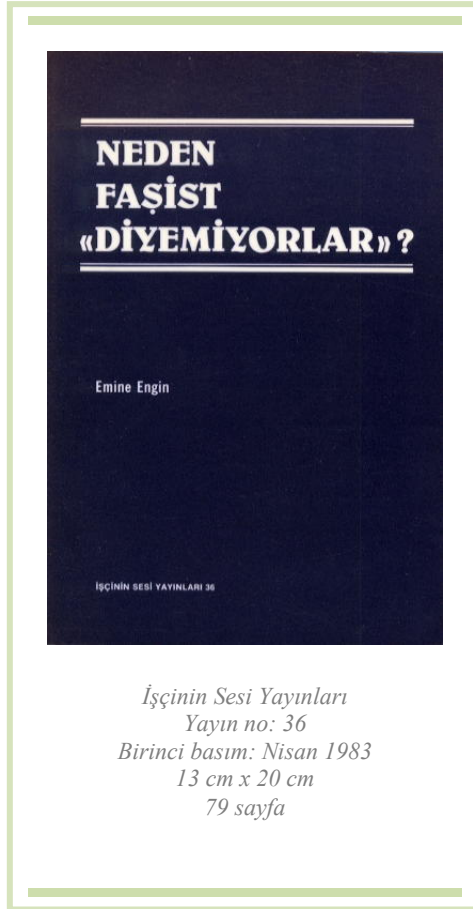

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKÊREN HEMÛ WELATAN YEKBIN!

NEDEN FAŞİST DİYEMİYORLAR?

Emine Engin

İÇİNDEKİLER

1. Giriş.....	3
2. Aç Menşevizmin Düşündeki Arpa: Menşevik Komintern.....	6
3. <i>İşçinin Sesi</i> Değil Resmi Yönetim Komintern'e Karşıdır.....	11
4. <i>İşçinin Sesi</i> ve Komintern'in Faşizm Anlayışı.....	15
5. Komintern'in Faşizm Anlayışına Göre Türkiye'deki Rejim Faşisttir	21
6. Devrimi Tanımayan, Karşı Devrimi de Tanıyamaz.....	25
Dış Politika.....	26
İç Politika	29
“Ordumuzun” Yapısı	33
7. Menşevizmin Tek Ürünü	35
8. Kavga Devrimle Sosyal Emperyalizm Arasındadır.....	39

1. GİRİŞ

TKP Eşgüdüm Komitesi Plenumu'nun Açıklama'sında¹ parti içinde "resmi" yönetimin disiplinini reddeden çok sayıda irili ufaklı grup doğduğu duyurulmuştu. Bu yoldaşların birbirleriyle ve *İşçinin Sesi*'yle bağlaşmalarını engellemek için "resmi" yönetimin nasıl çabaladığı bir örnekle sergilenmişti. Şimdi buna bir örnek daha eklendi.

Açıklamada sözü geçen örnek, "resmi" yönetimin H. Erdal yoldaşı parti yıkıcılığıyla suçladığı, *İşçinin Sesi*'yle hep dirsek temasında olduğunu ileri sürdüğü, okuttuktan sonra toplattırdığı teksirdi. Son örnek ise, gerici diktatörlüğün neden faşist olmadığını(!) "açıklayan", bu kez doğrudan *İşçinin Sesi*'ni konu alan Kerim Seyran imzalı bir broşürdür. Bu da önce teksir olarak çıkmış ama herhalde artık gizli teksirle ulaşamadıkları çok sayıda partili olduğundan, broşüre çevrilmiş!

Yıl 1983. Faşist darbe olalı neredeyse iki buçuk yıl oluyor. TKP EK Üst Bürosu darbenin ertesi günü onu faşist diye niteledi. Ardından Konferansımız bu görüşü geniş gerekçeleriyle birlikte ele aldı. Sol basında bu konuda tartışma yürüdü. Bu kadar zaman, resmilerden Türkiye'deki "gerici" diktatörlüğün neden faşist olmadığına ilişkin bir broşür çıkmadı da şimdi çıkıyor. Açıktır ki kaygıları, Türkiye'deki rejimin bilimsel çözümlemesi vb. değil, parti içindeki ortamın kendilerince etkilenmesidir.

Broşür resmilerin düştüğü paniğin aynasıdır. Öyle görüşleri öyle patavatsızca savunmuş ki, resmi yönetimin etkinliğini arttırmak yerine, içyüzünü daha da açık etmek işlevi görüyor. Telaş içinde resmi yönetim, bu broşürle kendi kendine koca bir şamar atmış.

Broşür *İşçinin Sesi*'ni konu alıyor ama *İşçinin Sesi*'ne saldırıyor diyemeyeceğiz, çünkü bütün saldırı çabaları arasından yoğun bir savunma, korkunç bir eziklik sırtıyor. *İşçinin Sesi*'ni muhatap almış gibi olmasın diye, "olgun", "teorik düzeyi yüksek" bir sol sekterlik(!) "örneği" olarak göstermiş. Ve *İşçinin Sesi*'ni "sol sekter" gösterme, partili yoldaşları *İşçinin Sesi*'nden uzak tutma hırsı o denli gözlerini bürümüş ki, her yola başvurmuşlar!

Partide *İşçinin Sesi*'ne karşı uyguladıkları sansür, bizim "olgun", "teorik düzeyi yüksek", "derli toplu" komünist görüşlerimizden duydukları korkuyu artık herkese kanıtladı ve buna karşı yaygın bir tepki doğdu. Korkularını gizlemek, tepkiyi yatıştırmak amacıyla görülmemiş bir "demokratiklik" jesti yaparak, broşürün arkasına, Yürükoğlu yoldaşımızın *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır* kitabından sekiz sayfa basmak zorunda kalmışlar.

Ne var ki bu sekiz sayfacık bile ayaklarına dolaşmış. Bu sayfalardaki komünist görüşleri olduğu gibi aktarmak zorunda kalınca, *İşçinin Sesi*'ni "sol sekter" gösterebilmek için bu kez dönüp "yeni bir Komintern" yaratmışlar! Kendi revizyonist görüşlerini Komintern'e atfetmişler! Komintern adını arsızca kullanmışlar.

Olağan ilkesizliklerini göstermesi bakımından bunda yeni bir şey yoktur. Ancak, *İşçinin Sesi*'ni "sol sekter" göstermek uğruna, kolayca geri tepebilecek, hiç akıllıca olmayan böyle bir yola başvurmaları, çaresizliklerinin ulaştığı büyük boyutları sergiliyor.

¹ *İşçinin Sesi*, sayı:223-224, s.4.

Okuyucunun, broşürde söylenenleri Komintern raporuyla karşılaştırmayacağı üzerine bir kumar oynamışlar. Bunun taşıdığı risklerin kendileri de farkında olduklarından ek korkutma, karalama önlemleri almışlar.

Örneğin bunlardan biri, derinden derine şu mantığı işlemektir: Yürükoğlu görüşlerini “alıştırma alıştıra” açıklar. Açıklanmış görüşleri doğru görünebilir, hatta 7. Kongre Raporu’nu okursanız, Komintern’le çelişmediği anlaşılabilir. Ama ya “açıklamadığı”, “alıştırma” sürecinde olan görüşler? Asıl “tehlike” onlardır!!!

Bu siyasal değil psikolojik bir yöntemdir. Partililerin iradesini kandırma ve korkutmayla etkilemeye çalıştığı için çirkin, koskoca nesnel gerçekleri bırakıp da falcılığa başvurduğu için sübjektivisttir.

Aldıkları ek önlemlere öteki örnek daha da klasiktir: Kişisel karalama! “Kendisi gibi bir ‘büyük devrimci lideri’ topraklarında barındırdığı için olacak”(!) yoldaşımız, “İngiliz emperyalizmi ile Arjantin’deki gerici cunta arasındaki farkı görmemekte inat” ediyormuş!

Partili yoldaşların resmi yönetime karşı çıkmalarının çeşitli nedenleri arasında, biri, yönetimin *İşçinin Sesi*’ne sansür koyması, bir başkası da, ideolojik savaş yerine bu tür iğrenç yöntemler kullanmasıdır. Resmi yönetim, işine gelmediği halde, broşüre, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır* kitabından sekiz sayfa basmak zahmetinde bulunmuş! Haydi diyelim böylece sansür yok havası yarattı. Ama bu karalamayla bir çuval inciri berbat ediyorlar.

İyi de ediyorlar. Ne tür bir maske takarlarsa taksınlar, aradan gerçek yüzleri bir kez daha sergilenmiş oluyor. Tam partide resmi yönetime karşı çıkan yoldaşları etkilemeye, onlara hoş görünmeye çalışırken, yine böyle iğrenç bir karalamayı “ağızlarından kaçırmaları”, onların nasıl bir panik içinde olduklarını gerçekten çok güzel gösteriyor.

Panik içinde olmakta haklıdırlar. Genel ideolojik konumlarını yansıtan bu broşür, komünist görüşlere yanıtızlığın, burjuva kuyrukçuluğunun, finans kapitalin emperyalistleşme çabalarına kapı gibi arka çıkmanın, yani sosyal emperyalizmin, güzel bir belgesidir. Türkiye’deki gerici diktatörlüğün neden faşist olmadığını yanıtlamıyor ama TKP’nin likidatör resmi yönetiminin neden komünist olarak nitelendirilemeyeceğini güzel kanıtlıyor. Broşür bu açıdan “büyük değer” taşıyor.

Broşürü ele almaya geçmeden önce, TSİP’in yayın organı *Kitle*’de broşürü eleştiren iki yazıya kısaca değinmek istiyoruz. Menşeviklerle ilişki, devrimci niyet taşıyan her hareketi ilerletici etki yapmaktadır. TSİP’de de böyle bir etki gözlenmektedir. İki yazıdan, *Kitle*’nin Aralık sayısındaki ilki, Menşeviklerin düzeysiz siyasal tutumunu, tutarsızlıklarıyla ve iğrenç yönleriyle çok başarılı sergilemektedir. *Kitle*’nin Ocak sayısında yayınlanan ikinci yazı da genelinde iyidir ve TSİP’in daha doğru bir konuma doğru netleşme geçirdiğini göstermektedir. Ancak bizce, faşizmi, Türkiye’yi ve Menşevizmi daha yeterince net olarak yerli yerine oturtmuyor. Eğer TSİP, Menşeviklerle ilişki ve çelişkilerini, Menşevik resmlerin işlevine “alternatif” olma konumundan yönlendirmiyorsa ve yönlendirmezse, bu iyi gelişmeyi sürdürebilir.

Broşüre gelince. Broşür elimize çok geç geçti. Bu yanıtı geç çıkarmamız, bizim sorunumuz değil, Menşevik çalışmanın içler acısı durumunun sonucudur. Biz yine ele geçirdik, daha resmlere bağlı örgütlerde broşürden haberi olmayan yoldaşlar vardır!

Broşürün içeriğini ele alırken, bundan sonraki ikinci bölümde, Menşeviklerin Komintern’i nasıl çarpıttıklarını göreceğiz. Ancak bu yoldan bizi Komintern’e ters düşürebiliyorlar! Üçüncü bölümde buna değineceğiz. Dördüncü bölümde, Komintern’in ve bizim faşizme ilişkin görüşlerimiz, Yürükoğlu yoldaşımızın yazdıklarından hareketle bir karşılaştırmasını yapacağız. Be-

şinci bölümde, Komintern'in faşizm anlayışına göre Türkiye'deki rejime ancak faşist denebileceğini ele alacağız. Altıncı bölümde, Menşeviklerin nasıl gerekçelerle Türkiye'de faşizm yok dediklerini göreceğiz. Yedinci bölümde, Seyran'ın broşüründeki çeşitli konulara ve broşürle parti işleyişi arasındaki ilişkiye değineceğiz. Sekizinci ve son bölümde Menşevizmin sosyal emperyalist kimliğini ele alacağız.

2. AÇ MENŞEVİZMİN DÜŞÜNDEKİ ARPA: MENŞEVİK KOMİTERN

Kerim Seyran'ın broşürüyle resmi yönetim, parti tabanına, kendisini Komintern'den yana, *İşçinin Sesi*'ni ise Komintern'e ("dolayısıyla uluslararası komünist harekete") karşı ve sol sekte göstermeyi amaçlamış. Ancak İ. Bilen'in ünlü sözleriyle, mızrak çuvala sığmaz! Bu sözleri broşüre uygulayacak olursak, mızrağın çuvala sığmasından vazgeçtik, çuval, mızrağın ucunda küçük bir sefalet bayrağı olarak dalgalanmaktadır.

Seyran, "faşizmi diğer açık diktatörlüklerden ayıran özellik her şeyden önce faşizmin *sınıfsal* özüdür" diyor. Bir rejimin sınıfsal özünü doğru belirlemenin, işçi sınıfının bağlaşıklıklarını doğru seçmek açısından önemli olduğunu söylüyor. Ve ardından gidip, faşizmin *sınıfsal* özünü "finans kapitalin bir kanadı" olarak belirliyor. Kuşkusuz bu *sınıfsal* öz değil *kanatsal* öz(!) oluyor!

Seyran, Marksizm'e bu "katkısını" şöyle yapıyor:

"Faşizmin sınıfsal özü dünya komünist hareketi tarafından yıllarca süren mücadeleler ve teorik çalışmalar sonunda 1935 yılında Komünist Enternasyonal'in (Komintern) VII. Kongresi'nde saptandı. Bu kongrede Georgi Dimitroff ünlü konuşmasında bu tanıımı şöyle dile getirdi: 'İktidarda faşizm yoldaşlar... finans kapitalin en gerici, en şovenist ve en emperyalist öğelerinin açık terörist diktatörlüğüdür.' Görüldüğü gibi Komintern faşizmin hangi sınıfların çıkarlarını temsil ettiği sorusuna şu cevabı veriyor: Faşizm finans kapitalin tümünün değil, finans kapitalin belli bir kanadının, en gerici, en şovenist ve en emperyalist öğelerinin diktatörlüğüdür. Onların sınıfsal çıkarlarını temsil eder."

Kerim Seyran'a göre, faşizmin sınıf özü burjuva değildir, hatta finans kapitalin de tümü değil, belli bir kanadıdır. Bunlar Komintern'in görüşleri olarak aktarılıyor. Üstelik Komintern bu görüşlere ulaşmak için uzun süre uğraşmış:

"Komintern'in VII. Kongresi'nde faşizmin özünün böylece belirlenmesi uzun yıllar süren bir çabanın sonucudur. Bu süreç içinde birçok ülkede faşizme karşı yürütülen mücadelelerin deneyimlerinden yararlandı. Özellikle Almanya'da (1933'te Hitler iktidarı ele geçirdi) ve Fransa'da (1934'te işçi sınıfı faşistlerin iktidara gelmesini engelledi) kazanılan deneyimler önemli rol oynadı. Komintern'in teorik çalışmalarında öncelikle şu sorulara cevap arandı: a) Bilindiği gibi ister faşist bir dikta hüküm sürsün, ister burjuva parlamentarizmi egemen olsun, bütün emperyalist ülkelerde politik sistem özde finans kapitalin diktatörlüğüdür. Öyleyse faşist bir diktatörlüğün egemen olduğu emperyalist ülkelerdeki (Almanya, İtalya) rejim ile burjuva demokrasisinin varlığını sürdürdüğü emperyalist ülkelerdeki (İngiltere, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri) rejim arasındaki fark nedir? Aradaki fark yalnızca birinin açık, ötekinin saklı bir diktatörlük olması mıdır? Yoksa sınıfsal özde bir değişiklik var mı?"

Son sorudan başlarsak, K. Seyran'a göre bunun yanıtı "evet" olur. Eğer finans kapitalin bir kanadı bir sınıfsal öz oluyorsa, öteki kanadının da bir başka sınıfsal öz olması gerekir. Dolay-

sıyla, *faşizmin olduğu ve olmadığı emperyalist ülkelerde devletin sınıfsal özü farklıdır!* Gelgelelim Seyran'ın mantığına göre ulaşılan bu sonuçla, bütün emperyalist ülkelerde politik sistemin özde finans kapitalin diktatörlüğü olduğunu söylemesi çelişiyor. Komintern'in bu saçma sapan sonuçlara ulaşmak için yıllarca uğraştığını söylemesi ise Komintern'e ağır bir hakaret oluyor.

Seyran, Komintern'in 7. Kongre Raporu'nu okumuş görünüyor. Dedik acaba fark, Komintern raporunun farklı basımlarından mı kaynaklanıyor. Baktık değilmiş. Öyleyse Seyran, ya raporu okumadan broşürü yazma sorumsuzluğunu yapmış, ya kafa yapısı okuduğunu doğru anlayamayacak kadar oportünist bir kemik olmuş, ya da okumuş, anlamış ama düpedüz sahtekarlık yapıyor. Hangisiyse, sonuçta Komintern'i Marksist devlet teorisinden, sınıf anlayışından yoksun, zavallı bir konuma düşürüyor.

7. Kongre Raporu'nun ilgili bölümüne kısaca bakalım. Seyran'ın en azından, rapordaki “faşizmin sınıfsal karakteri” başlıklı bölümü okumuş olması gerekir. Bu bölümde, başlıktan sonra hemen “faşizm finans kapitalin en... kesiminin açık diktatörlüğüdür” diye tanım geliyor. Başlıktan sonra tanımın gelmesine sığınıp, Seyran hemen faşizmin sınıfsal özünü saptayıvermiş! Oysa bu bölümde faşizmin sınıf karakteri nedir sorusuna verilen yanıt, Seyran'ın çarpıttığı gibi “finans kapitalin belli bir kanadı” değil, *burjuva* sınıfıdır.

Bu bölümde faşizmin sınıflar üstü ya da küçük burjuva, lümpen vb. sınıf özlü olmadığı anlatılıyor ve şöyle deniyor:

Faşizmin iktidara gelişi... burjuva sınıf egemenliğinin bir devlet biçiminin -burjuva demokrasisi- yerine bir başka biçiminin -açık terörist diktatörlük- geçirilmesidir.”²

Yani faşizm *burjuva sınıf egemenliğinin* bir devlet biçimidir. Faşizmin sınıfsal özü bir başka sınıf, örneğin küçük burjuva da değildir, burjuvazinin bir tabakasının bir kanadı da değildir, burjuvadır.

Raporda aynı bölümde bir yerde, “faşizm finans kapitalin kendisinin iktidarındır”³ deniyor. Klasik tanımda ise, finans kapitalin en... öğelerinin açık terörist diktatörlüğüdür deniyor. Yani işin içinde, bir faşizmin sınıfsal özünün burjuva oluşu var, bir finans kapitalin iktidarı oluşu var, bir de en... kesiminin açık terörist diktatörlüğü oluşu var. Seyran'a kalırsa, böylece üç ayrı sınıf özlü üç ayrı devlet söz konusu olur, ama gerçekte hiç de öyle değildir. Bunlar iç içe kavramlardır.

Kapitalist devletin sınıf özü her zaman burjuvadır. Bu devlet burjuvazinin devletidir ve onun çıkarlarını gözetir. Burjuvazinin, devleti aracılığıyla çıkarlarını gözetmesi, bu sınıfın topluca ve birlikte hareketi yoluyla olmaz. Ekonomik konumu gereği, kendi özel çıkarlarıyla kapitalizmin nesnel gereksinimleri üst üste düşen kesim, bir yığın çelişki, çatışma ve zikzak arasından, genel çıkarın sözcüsü olarak süzülür.

Tekelci kapitalizm koşullarında, kapitalist sınıfın en ileri, en güçlü ve gelişme yönünü işaret eden ucu finans kapitaldir. Onun genel çıkarları, aynı zamanda kapitalizmin nesnel gereksinimlerine sözcü olur. Bir başka deyişle, kapitalizmin nesnel gereksinimleri finans kapitalin çıkarları doğrultusundadır. Bu nedenle faşizm olsun ya da olmasın, tekelci kapitalizmde devlet, genelinde finans kapitalin çıkarları doğrultusunda işleyecektir. Bu anlamda, faşizm de finans kapitalin iktidarındır.

² G. Dimitroff, *The Working Class Against Fascism*, Martin Lawrence, London 1935, s.11.

³ *Agy*, s.11.

Tekelci kapitalizmde devletin finans kapitalin genel çıkarları doğrultusunda işlemesi de, finans kapitalin topluca ve birlikte hareketi yoluyla olmaz. Ekonomik konumu, kendi özel, grupsal çıkarları gereği kapitalizmin nesnel gereksinimlerini en iyi dile getiren finans kapital grubu, bir yığın çelişki, çatışma ve zikzak içinden finans kapitalin ve *sınıfın* sözcüsü olarak süzülür. Faşizmin “nesnel gereksinim” olduğu koşullarda finans kapitalin en... kesimi bunu görüp, başı çeker. Bu anlamda faşizm, finans kapitalin en... kesiminin açık terörist diktatörlüğüdür.

Buraya dek sıraladığımız iç içe kavramları toplarsak, faşizm, finans kapitalin en... kesiminin, onun şahsında finans kapitalin, onun şahsında burjuva sınıfının açık terörist diktatörlüğüdür. Bu nedenle Komintern raporunda, üç fikre de rastlanmaktadır.

Seyrancı, Komintern adına sunduğu yüce görüşleriyle, faşizmin sınıfsal özünün burjuva olduğunu, hatta finans kapitali kapsadığını reddediyor. Faşizmin sınıfsal özü sınıfsal değil, “kanatsaldır”, finans kapitalin belli bir kanadıdır, diyor ve Dimitrof’u ve Lewerenz’i de bu doğrultuda, yalancı şahit olarak kullanmaya çalışıyor:

“Kimse faşizmi birkaç yüz aileye indirgemiyor. Burada söz konusu olan, faşizmin sınıfsal özüdür. Faşizm, toplumun çok küçük bir kesiminin, finans kapitalin bile tümünün değil de en gerici, en şovenist ve en emperyalist öğelerinin çıkarlarını temsil ediyor. Bu gerçeği G. Dimitrof 1933 yılında, Leipzig duruşmasında ‘Faşist diktatörlük: Thyssen–Krupp sermayesinin diktatörlüğü’ diyerek dile getirmişti.⁴ Görüldüğü gibi Dimitrof faşizmin niteliğinin iyice anlaşılması için yalnızca iki büyük sermaye grubunun adını veriyor.”

Seyran, kimse faşizmi birkaç yüz aileye indirgemiyor diye söze başlamış ama dediklerinden çıkan sonuç tam da budur. Hatta Dimitrof’u öyle bir konuma düşürüyor ki, sanki faşizmi birkaç yüz aileye de değil, iki aileye indirgemiş! Oysa Dimitrof faşizmi “burjuva sınıf egemenliğinin bir devlet biçimi” olarak anlarken, yukarıda aktarılan sözlerle, bu burjuva diktatörlüğünün finans kapitalin hangi kanadı eliyle, öncülüğünde yaşama geçirildiğini popüler bir biçimde dile getirmeye çalışmıştır.

Bunun gibi, Seyran’ın, Lewerenz’in kitabından aktardığı şu alıntılara bakılırsa, Komintern, faşizmi araştırırken sınıf özünü giderek daraltarak “ilerlemiştir”:

“*Komintern IV. Kongresi (1922)*: ‘Faşizm proletaryanın tüm devrimci uğraşlarına karşı mücadelede burjuvazinin bir aracıdır.’⁵

“*Komintern VI. Kongresi (1928)*: ‘Faşizm eğilimi her şeyden önce tekelci kapitalizmin gelişmesiyle bağlıdır.’⁶

“*Komintern Yürütme Kurulu’nun (EKKI) 13. Plenumu (Aralık 1933)*: Bu plenumda faşizm ‘finans kapitalin en gerici, en şovenist, en emperyalist öğelerinin açık terörist diktatörlüğü’ olarak tanımlandı.”⁷

Lewerenz’in kitabı bizce iyi bir kitap değildir, ama Seyran kitapta Lewerenz’in dediklerini de çarpıtarak yansıtıyor. Kitapta Lewerenz, faşizm çözümlemesinin gelişmesini anlatırken, üç ayrı yıla ilişkin aktarılan görüşleri birbirini dışıtar biçimde koymuyor. Tam tersine birbirini tamamlar biçimde koyuyor.

⁴ Georgi Dimitrof, *Leipzig 1933*, Sofia Press, s.201. Ayrıca sayfa 188’e de bak.

⁵ E. Lewerenz, s.17, Almancası.

⁶ E. Lewerenz, s.22, Almancası.

⁷ E. Lewerenz, s.24, Almancası.

Kuzinen'in önerisiyle, Komintern, ilk iş olarak faşizmin sınıf niteliğini doğru saptayalım diyor ve faşizmin, burjuvazinin bir savaş aracı olduğu sonucuna varıyor. Bu genel bir doğrudur. Ondan sonra bir adım daha atılıyor ve 1928'de, VI. Kongre'de faşizmle tekelleri kapitalizm arasında bağ kuruluyor. Daha sonra 1933'te ise, faşizmin, tekelleri kapitalizm içinde de finans kapitalin belli bir kanadıyla bağlı olduğu saptanıyor. Birini bulunca ötekini reddetmiyorlar, tam tersine tamamlıyorlar.⁸

Seyran'ın bu gözü dönmüşçesine çarpıtma operasyonu boşuna değildir. Broşürün başında Seyran, faşizmin sınıfsal özünü doğru saptamanın işçi sınıfının bağlaşıklarını doğru seçmek açısından büyük önem taşıdığını vurgulamıştı. Gerçekte bütün yaptığı, önceden seçtiği "bağlaşıklara" göre faşizmin "sınıfsal" özünü ayarlamaktır. Gerisi bu işlemin örtüsüdür.

Seyran, "seçkin bağlaşığı" burjuvaziye faşizmin sınıfsal özünden ayıkladıktan, sınıfsal özü kanatsal öze indirgedikten sonra şöyle diyor:

"Komünist partileri Komintern'in 1935'te yapılan VII. Kongresi'ne kadar faşizme karşı mücadelede hedef olarak proletarya diktatörlüğünü gösterirken VII. Kongre'den sonra demokratik hedefler göstermeye başladılar. Komintern'in, faşizmi, finans kapitalin en gerici, en şovenist, en emperyalist öğelerin diktatörlüğü olarak belirlemesinin sonuçları Komintern'in bundan sonraki tüm politikasında izlenebilir. Bundan sonra, değil burjuvaziye bir bütün olarak karşısına almak, finans kapital içindeki ayrılıklardan da yararlanmak ve saldırının sivri ucunu finans kapitalin en gerici, en şovenist, en emperyalist kesimine yöneltmek taktiği izlendi. G. Dimitrof yoldaş Komintern'in VII. Kongresi'nde yaptığı kapanış konuşmasında ('İşçi Sınıfının Faşizme Karşı Birliği İçin') o zamanki ABD Cumhurbaşkanı olan Roosevelt'i faşizmin ABD'deki yol açıcısı olarak niteleyenleri *eleştiriyor* ve tam aksine en gerici Amerikan finans kapital çevrelerinin Roosevelt'e saldıran çevreler olduğunu, bu gerçeği görmemenin işçi sınıfına hedef şaşırtmak demek olduğunu söylüyor. Burada pratik bir örnekte G. Dimitrof'un nasıl finans kapitalin faşist olmayan bir temsilcisi ile faşist olan kesimleri arasında ayırım yaptığını görebiliyoruz. Tarihsel gelişmeler Marksizm-Leninizm ışığında varılan bu derin yargının ne kadar doğru olduğunu gösterdi. Bu yargının geçerliliği faşizme karşı teorik bir temel üzerinde sürdürülen mücadelenin zaferiyle kanıtlandı. II. Dünya Savaşı'nda SSCB, İngiltere ve ABD gibi emperyalist ülkelerle bağlaşıklık kurarak Hitler faşizmine karşı savaştı."

Biz burada Komintern'in faşizme karşı savaş konusunda tüm getirdiklerine girmeyeceğiz. Yalnızca, Seyran'ın kendi çarpık anlayışını nasıl Komintern'e atfettiğini ele alacağız.

Birincisi, Seyran, sosyalizm ve demokrasi savaşı konularında kendi katkılarını Komintern'e atfediyor.

Seyran'a göre, burjuvazinin tümü karşına alınıyorsa demokratik hedefler gösterilmez, alınmıyorsa demokratik hedeflere "gerek" var! Demokrasi "savaşı"ndan burjuvaziye ilerletmeyi, burjuva kuyrukçuluğunu anladıkları nasıl da belli oluyor. Kafalarında proletarya diktatörlüğü için savaşla demokrasi savaşımı arasında hiçbir bağ yoktur. Demokrasi savaşımı, yığınları eğitmenin, proletarya diktatörlüğüne hazırlamanın vb. bir gereği değildir.

⁸ Bakınız, E. Lewerenz, *Komünist Enternasyonalde Faşizmin Tahlili*, Sol Yayınları, Ankara 1978, s.29, s.30, s.35, s.37

Komintern’de böyle garip anlayışlar yoktur. O faşizmin sınıf özünü doğru koymuştur. Sosyalizm ve demokrasi savaşımı arasındaki bağın bilincindedir ama faşizme ilişkin birçok sorunu yeterince aydınlatmadığı için, demokratik savaşımı sosyalizm hedefine bağlarken taktiklerde sağa–sola savrulmalar olmuştur.

Dünya işçi hareketinin gelişimi içinde Komintern’in eksiği, savrulması, gelişmenin doğası gereği, olağan bir olgudur. Komintern her şeyiyle öğretici bir hazinedir. Olağan olmayan, kırk yıl sonra bizim Menşeviklerin yaptıklarıdır. Komintern’i putlaştırma görünümü ardında, o zamanki küçük sağ embriyonları mantıksal sonucuna büyütüp, çıkan apayrı çizgiyi Komintern’e atfediyorlar.

İkincisi, Seyran, Menşeviklerin çelişkilerden yararlanma anlayışını çok güzel sergilemiş ama kalkıp bunu da Komintern’e atfetmiş!

Seyran’a göre, burjuvazinin içindeki çelişkilerden yararlanmak, çelişkinin bir tarafını rejimin sınıf özünden ayıklamayı gerektirir. Yani, düşman kampta ki çelişkilerden yararlanma diye bir kavram yok! Çelişkinin bir ucu düşman, ama öteki ucunu dost diye bağrına basıyor!

Oysa Komintern, hem burjuvaziye karşısına almış, hem de bu düşman kamptaki çelişkilerden yararlanmaya çalışmıştır. Komintern’in sağa sola savrulmaları olmuşsa, bu çerçevede kalmıştır. Seyran ise çoktan çerçeveyi parçalayanların, hem de düşük düzeyde bir sözcüsüdür.

Komintern, *toplumsal–sınıfsal düzeyde* burjuvaziye karşısına almıştır. İşçi sınıf cephesini vurgulamış, anti–faşist halk cephesine de kent küçük burjuvazisini ve emekçi köylülüğü katmıştır. Seyran öyle bir anlatıyor ki, sanki Komintern, finans kapitalin öteki kanadına davetiyeler göndermiştir.

Seyran, Dimitrof’un sözlerini çarpık bir anlam içine oturtuyor. Örneği, yalnızca finans kapitalin kesimleri arasında ayırım yapmaya veriyormuş gibi görünüp, ardından II. Dünya Savaşı’na bağlıyor. Ayırım yapmak bağlaşıklık yapmak anlamı kazanıyor. Okuyanın aklında Dimitrof finans kapitalin bir kesimiyle bağlaşıklık yapmayı öneriyor diye kalacak. Oysa ne II. Dünya Savaşı’ndaki konumlar o koşullarda yanlıştır, ne de Dimitrof ülke içinde finans kapitalin bir kanadıyla bağlaşıklık önermiştir.

Menşevikler, Sovyetler’in dış siyasetiyle, komünist partilerinin iç siyasetini özdeşleştirmek gerektiğini anlama yeteneğinden her zaman yoksundurlar. Bu iki güç bazen aynı, bazen tam tersine farklı ama tamamlayıcı davranırlarsa doğru bir global siyaset ortaya çıkar. Menşevikler bunu anlayamadıkları için Sovyetler’in doğru bir barış siyasetini tamamlayacaklarına, ülke içinde kopya ederek sınıflar arası barış yönünde berbat ederler. Burada da aynı düz mantıkları sırtıyor. II. Dünya Savaşı’ndaki uluslararası bağlaşıklık siyasetini ülke içinde kopya etmeyi öneriyorlar.

Oysa Dimitrof’un böyle bir önerisi yoktur. 7. Kongre’de, Komintern’in komünist partilerinden istediklerini sıraladıktan sonra, şöyle diyor:

“Ve tüm bunları istiyoruz çünkü ancak bu yoldan... işçi sınıfı tarihsel misyonunu kesinlikle gerçekleştirecektir – faşizmi ve onunla beraber kapitalizmi dünya yüzünden silip atmak!”⁹

Seyran ayrımlı yanaşım adına finans kapitali bile cepheye alırken, Dimitrof faşizmle birlikte kapitalizmi de silip atmaktan söz ediyor. Aradaki farkı yorumlamaya bile gerek yok!

⁹ Agy, s.84.

3. İŞÇİNİN SESİ DEĞİL RESMİ YÖNETİM KOMİTERN'E KARŞIDIR

Bundan sonra Seyran, *İşçinin Sesi*'ni, kendi uydurduğu hayali Komintern'le ters düşürmek için çırpınmaya başlıyor.

Seyran söze şöyle başlıyor:

“Komintern'in faşizmle ilgili saptamaları bugün de geçerlidir. Faşizme karşı mücadelede dünya komünist hareketinin kazandığı deneyimler, bu deneyimlerden elde edilen teorik genellemeler yalnızca anti-faşist mücadelede değil, daha birçok başka alanda da mücadelemize ışık tutuyor.

“Buna rağmen günümüzde Marksçı-Leninci öğretiyeye dayandığını iddia edip Komintern'in (dolayısıyla uluslararası komünist hareketin) faşizm ile ilgili saptamalarını kabul etmeyenler de vardır. Yürükoğlu bunlardan biridir. Sol sekterlerin faşizm konusundaki, daha doğrusu faşizmin sınıfsal özü ile ilgili başlıca yanlışlarını anlamak istiyorsak, bu görüşlerin en tipik örneği olmasa da en 'olgun' örneğini ele almak yerinde olur. Yürükoğlu'nun sol sekter çizgiyi diğerlerine kıyasla daha yüksek bir teorik düzeyde savunması, onun yazılarında bu akıma özgü teorik yanlışların daha derli toplu ifade edilmesini de sağlıyor. Bu nedenlerle üzerinde durmakta yarar var.”

Komintern'i bunca çarpıttıktan, Komintern'in faşizm tahlili diye saçma sapan bir sürü görüş ileri sürdükten sonra, bu denli ukalalık yapabilmek ancak eceli gelmiş köpeğin cesaretine benzetilebilir.

Faşizm konusunda bizim başlıca yanlışımız faşizmin sınıfsal özüne ilişkinmiş! Gerçekte bu, broşürün başlıca sahtekârlığıdır. Komintern'in faşizmin sınıfsal özüne ilişkin görüşlerini çarpıttıp, sonra *İşçinin Sesi*'ni Komintern'e ters düşürmeye çalışmaktadır.

Komintern, bizim için adam toplamak amacıyla adı kullanılacak bir araç değildir. Doğrusundan da, yanlışından da öğrenilecek bir hazinedir. Bu nedenle, görüşlerimizi yazarken, gerektiğinde Komintern'in eksikliğini, yetersizliğini vb. de açıkça söyleriz. Dünya işçi sınıfı kendi geçmişinden ders çıkarmakla yükümlüdür.

Broşür, *İşçinin Sesi*'nin teorik görüşleri karşısında eziklik yansıtıyor. Ama tam da bu nedenle düşünmeleri gerekirdi ki, *İşçinin Sesi*, “Komintern'in faşizm tanımını doğru, ancak yetersizdir” diyorsa, araştırmıştır ve gerçekten bu sonuca ulaştığı için böyle söylüyordur. Resmi yönetim bunu hesaba katamayacak kadar büyük bir panik içinde, partili yoldaşları Komintern'in adıyla kandırma yoluna başvurmuştur.

Yukarıdaki alıntıda “Komintern'in (dolayısıyla uluslararası komünist hareketin)...” sözleri partide cansız resmi yönetime başkaldıran yoldaşlara yöneliktir. Broşür, Komintern'in, uluslararası komünist hareketin adını, sözcüğün en çirkin anlamıyla “kullanıyor”. Bu yoldaşlara, “*İşçinin Sesi*'yle ilişkiye geçerseniz, size dünya komünist hareketinin dışına düştünüz deriz” diye şantaj yapıyor. Oysa dünya komünist hareketinin sınırları, her şeyden önce komünist olup olmamakla belirlenir.

Şimdi uzun bir alıntıyla, broşürün sahtekârlığını sergilemeye devam edelim:

“Yürükoğlu, hem Komintern’in faşizm ile ilgili teorik görüşlerine sadık kalıp hem de Türkiye’deki rejime faşist demenin olanaksız olduğunu çabuk kavradı. Bu nedenle daha Kasım 1980’de Komintern’in faşizmle ilgili saptamalarının yeterince ‘ciddi’ olmadığını, ‘yetersiz’ olduğunu söylemeye başladı. (Bak: Belge 1) Ardından da 1981 Mart ayında yeni bir faşizm tanımı(!) ileri sürdü:

“ ‘Genel bir yaklaşımla faşizm, emperyalist aşamanın karşı devrimidir... Finans kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında ‘rejimi kurtarma’ çabasıdır.’¹⁰

“Hemen görüldüğü gibi bu tanım bir kere G. Dimitrof’un kullandığı ‘iktidarda faşizm’ belirlemesini bir yana bırakmış. Yürükoğlu gibi hızlı devrimcilerin böylece ayrıntılarla uğraşacak vakti olmadığından olacak, iktidardaki faşizm ile henüz yalnızca bir siyasal akım ya da parti olarak politik sahnede mücadele eden faşizmi bir kefeye koyup işin içinden çıkıyor.

“İlkin tanımın birinci cümlesine bakalım. Faşizmin karşı devrimcilik olduğu bilinen bir gerçek. Kimse ‘hayır, faşizm karşı devrimcilik değildir’ demediğine göre Yürükoğlu’nun söylemek istediği şey başka: Hazret, bu iki kavramın özdeş olduğunu, emperyalist çağda karşı devrimin faşizm olduğunu öne sürüyor. Oysa emperyalist çağda da her karşı devrim veya her karşı devrimci akım faşizm değildir. Burada vurgulamak istediğimiz sorunu anlamak için bir örnek verelim: Her komünist devrimcidir. Fakat her devrimci komünist değildir. Bu nedenle komünist kavramı ile devrimci kavramı özdeş değildir. Bu basit mantık kuralını Yürükoğlu’nun da bildiğini varsayabiliriz. O halde neden bu konuyu böyle karıştırmış? Çünkü amacı faşizmin sınıfsal özünü genişletip onu *tüm burjuvazinin* çıkarlarını temsil eder gibi göstermektir. Nitekim yaptıkları düzmece konferansın belgelerinin bir başka yerinde faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yöneldiğini söylüyor ve böylece üstü kapalı olarak da olsa faşizmin tüm burjuvazinin çıkarlarını temsil ettiğini ifade ediyor: ‘Faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yönelişi, tüm burjuvazinin desteğini alması için nesnel temeldir.’¹¹ Bu fikri açıkça öne sürdüğü cümleler de var: ‘Türkiye Almanya değildir. Faşist cuntanın üzerinde durduğu ekonomik taban çok daha güçsüzdür. Gelir dağılımında ondan alıp buna vererek manevra yapma olanağı dardır. İşçiden aldığı birazını küçük burjuvaziye sus payı olarak veremez. Faşist cuntanın bu olanağı yalnızca tekel dışı burjuvaziye kadar varabiliyor. Onun dışındaki tüm kesimlerden yalnızca almak ve üstelik uzun süre almak zorundadır. *Bu da yurdumuzda faşizmin kurtarmaya çalıştığı iktidar bloğunun ekonomik sınıfsal tabanını yalnızca burjuvazi ile sınırlıyor.*’¹² (abç)

“Tanımın ikinci cümlesine bakıldığında, faşizmin en azından finans kapitalin tümüne mal edildiği görülüyor. Böylece üstat Komintern’in faşizmin sınıfsal özü ile ilgili saptamasını açıkça reddediyor, fakat yine de ‘Görüldüğü gibi II. Konferansın tanımı Komintern’in tanımını reddetmiyor, hatta ondan kaynaklanıyor’ diyecek kadar da pişkinliği elden bırakmıyor.¹³ Yine aynı eserde Sayın Yürükoğlu ‘faşizmi yalnızca finans kapitalin en gerici kesiminin bir aracı ola-

¹⁰ R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, İşçinin Sesi Yayınları, Eylül 1981, Londra, s.52.

¹¹ *TKP II. Leninciler Konferansı 1981 Kararları*, İşçinin Sesi Yayınları, Mart 1981, Londra, s.20.

¹² *Agy*, s.30.

¹³ R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, İşçinin Sesi Yayınları, Eylül 1981, Londra, s.52.

rak' görmenin yanlış olduğunu ileri sürüp, faşizmin bir kaç yüz aileye indirgenemeyeceğini söylüyor.¹⁴ (s.54) Kimse faşizmi birkaç yüz aileye indirgemiyor. Burada söz konusu olan, faşizmin sınıfsal özüdür. Faşizm, toplumun çok küçük bir kesiminin, finans kapitalin bile tümünün değil de en gerici, en şovenist ve en emperyalist öğelerinin çıkarlarını temsil ediyor...

"Yürükoğlu 'yeni' buluşlarını çevresine alıştırma alıştırma açıklıyor. Nitekim Mart 1981'de yayınladığı 'Konferans Belgeleri'nden altı ay sonra Eylül 1981'de üstat nihayet ağzındaki baklayı çıkarıyor ve şöyle diyor: 'Faşizm işte bu nedenle, bu anlayış içinde, genel olarak emperyalist aşamanın karşı devrimidir. *Gerici sınıfın açık diktatörlüğüdür.*'¹⁵ (abç) Böylece faşizm burjuvazinin açık diktatörlüğü haline sokulmuş oluyor. Bu örnekler Yürükoğlu'nun revizyonizmini belgeliyor."

Bu sözlerde iki sahtekârlık iç içedir. Biri, Komintern'in faşizm anlayışını çarpıtıp, *İşçinin Sesi*'ni bu uydurma anlayışa ters gösterme sahtekârlığı, biri de, *İşçinin Sesi*'nin faşizm konusunda yazdıklarını kendi düzenbaz mantıklarıyla yorumlamadır.

Verdiğimiz alıntının belirleyici içeriği budur. Bunun dışında "fikir" diye ele alınabilecek ne varsa, neredeyse hepsinin yanıtı arkaya belge diye koydukları sekiz sayfada vardır. Biz yine de bu "fikir"leri ileride yeniden ele alacağız. Önce sahtekârlıkları ayıklayalım.

Bakla konusuyla başlayalım. Seyran, "üstat", "hızlı devrimci", "süper devrimci", "hazret" gibi çekilmez bir üslupla *İşçinin Sesi*'ni, Yürükoğlu yoldaşımızı, Komintern'e karşı göstermeye çalışıyor. Komplocu bir çerçeve içinde, yoldaşımızın görüşlerini "alıştırma alıştırma" açıklayıp, en sonunda ağzından baklayı çıkardığını söylüyor. Bakla şu: "Faşizm gerici sınıfın açık diktatörlüğüdür." Bu baklayla, *İşçinin Sesi*, Komintern'in anlayışına ters düşerek, faşizmi burjuvazinin açık diktatörlüğü haline sokuyormuş. Üstelik bu gibi baklalar, *İşçinin Sesi*'nin revizyonizmini belgeliyormuş!

Ne yazık ki, bu baklaya karşı duyduğu hiddet, tam tersine Seyran'ı Komintern'le ters düşürüyor, Seyran'ın kendi revizyonizmini belgeliyor. Komintern'in 7. Kongresi'nde Dimitrof da aynı baklayı çeşitli kereler ağzından çıkarmıştır:

"Faşizmin iktidara gelişi... *burjuva sınıf egemenliğinin* (abç) bir devlet biçiminin... *yerine* bir başka biçiminin *geçirilmesidir.*"¹⁶

"Faşizm sermayenin (burjuvazi sermaye sahibi sınıftır – E. E.) emekçi yığınlara en azgın bir saldırısıdır..."¹⁷

"*Burjuvazinin faşist diktatörlüğü* (abç) azgın bir iktidardır..."¹⁸

Komintern'e göre de faşizm gerici sınıfın açık diktatörlüğüdür. Bunun böyle olması, Marksist devlet teorisinin ABC'si gereğidir. Komintern bunu veri saydığı için, fikir hep söz arasında geçmiştir. Ama ondan sonra, Marksizm'in ABC'sinden bile arınmış sizin gibi azılı revizyonistler, bu fikri yok saymaya, yok etmeye çalışmışlardır. Bu yobazlar, bu sahtekârlık üstatları, Komintern'in komünist içeriğini öldürüp, dev gibi adını kullanabilmek için Komintern'i savunuyor görünme pişkinliğini de elden bırakmazlar.

¹⁴ Agy, s.54.

¹⁵ Agy, s.57.

¹⁶ G. Dimitrof, *The Working Class Against Fascism*, Martin Lawrence, London 1935, s.11.

¹⁷ Agy, s.14.

¹⁸ Agy, s.23.

Bu tür pişkinlerin yeni bitmelerinden Seyran'ın ikinci sahtekârlığına gelince: Broşüre göre Yürükoğlu yoldaşımız, önce bakmış ki Komintern'in tanımı cuntaya faşist demeye yetmiyor(?), tanım yetersizdir demiş. Sonra yeni bir tanımı, yarı üstü kapalı bir biçimde ileri sürmüş. Tüm burjuvaziyi sorumlu konuma düşürmek gibi “karanlık”(!) bir amaç doğrultusunda gizlice ilerlerken, örgütten tepki gelmesin diye görüşlerini çevresine “alıştırma alıştırma” açıklıyormuş. Derken baklayı ağzından çıkarmış.

Oysa durum öyle dolambaçlı değildir. Komintern'in tanımını yanlış, ya da Türkiye'deki cuntaya faşist demek için yetersiz bulmuyoruz. Biz teorik yetersizlikten söz ettik. Çarpıtmamız için, gizlice iş becermemiz için bir neden yok, çünkü bizim “karanlık” amacımız, Komintern'in faşizm anlayışında zaten vardır.

Bu denli duru ve basit bir durumu, Seyran'ın broşürdeki çapraşık ve dolambaçlı sunuşu, kendi düzenbaz mantıklarını, yansıtır. Demek ki bunlar partinin yönetimine neler neler yaparak gelmişler. Önce çıkarlarına uymayan teorik görüşleri çabucak kavramışlar. Sonra bunları karalamaya, yerine yenilerini sürmeye başlamışlar. Bu yeni baklaların bazılarını üstü açık, bazılarını üstü kapalı olarak piyasaya sürmüşler. Böyle yaptıkları için herkesi bu yozlaşmış değer yargılarıyla yorumluyorlar.

Canlı cenaze bir resmi yönetimin sözcülüğünü yapmaktan doğan sınırsız sorumsuzluk ve çıplak sahtekârlıkla her şeyi çarpıtan Seyran'a düşen ya Komintern'in revizyonizmini(!) belgeleyen yeni bir broşür yazmaktır, ya da oturup şu baklaları dürüst bir biçimde araştırmak, *İşçinin Sesi*'ne hak veren yeni bir broşür yazmaktır!

4. İŞÇİNİN SESİ VE KOMİNTERN'İN FAŞİZM ANLAYIŞI

Seyran'ın Komintern'in faşizm anlayışını nasıl revizyonist bir kuşa çevirdiğini, ondan sonra da *İşçinin Sesi*'ni, nasıl bu kuşa karşı gösterdiğini gördük. Şimdi Seyran'ın bulandırmaya çalıştığı şu konuyu bir kez daha ele alalım:

Yeni bir faşizm tanımına gerek vardır ve TKP II. Leninciler Konferansı'nın faşizm tanımı Komintern'in faşizm anlayışından kaynaklanmakta, onda eksik kalan bazı yönleri de tamamlamaya çalışmaktadır.

Seyran belge diye arkaya Yürükoğlu yoldaşımızın kitabından sekiz sayfa basmış. Ama kendi broşürü bu sekiz sayfada söylenenleri doğrulayan belgesel bir kanıt işlevi görüyor.

Yoldaşımız Komintern'in ve TKP II. Leninciler Konferansı'nın tanımlarını verdikten sonra şöyle diyor:

“Görüldüğü gibi, II. Konferans'ın tanımı Komintern'in tanımını reddetmiyor, hatta ondan kaynaklanıyor... Hareket noktası, Komintern'nin tanımında açık kalan bazı yönleri kapatılma isteğidir. Ki bu açık yönlere, Dimitroff'un okuduğu raporun çeşitli yerlerinde yanıtlar getirilmiştir. Sorun bu açıları tanıma katabilme sorunudur.”¹⁹

Seyran'ın broşürü böyle bir sorun olduğunu çok açık bir biçimde kanıtlamaktadır. Menşevikler Komintern'in faşizm tanımını, Komintern'in faşizm anlayışından koparıp, açık kalan yönleri kendi burjuva kuyrukçusu anlayışlarıyla doldurmuşlardır.

Seyran'ın broşürü, bunu nasıl yaptıklarını da çok güzel sergiliyor. Komintern raporunda yer alan fikirleri hiç dikkate almadan, yalnızca tanımdan kalkarak, faşizmin sınıfsal özünü kanatsız öze indiriyorlar. Böylece Komintern tanımına sığmayan, uydurma bir faşizm anlayışı çıkıyor.

1) Yoldaşımız, broşürde “belge” diye konan sayfalardan birinde şöyle diyor:

“Faşizmi, ‘*rejimi kurtarma çabası*’ olarak belirlemek, Komintern'in tanımından kalkarak yapılabilecek ve tarihsel deneylerin gösterdiği gibi yapılmış bir yanlışa karşı da uyarı taşıyor. Bu yanlış, faşizmi *yalnızca* finans–kapitalin en gerici kesiminin bir aracı olarak görmek ve dolayısıyla bu küçük klik dışında kalan orta–büyük, tekel dışı ya da tekelci tüm burjuvaziyi bu diktatörlüğe karşı savaşılabilecek bir güç olarak görmektir.”²⁰

Seyran'ın bütün broşürü bu görüşün belgesidir. Yoldaşımızın uyarıcı sözlerini arkaya basa basa, bunun masum bir yanlış olarak yapıldığı düşünülemez.

Komintern, faşizmi, burjuva sınıf özlü olarak anlıyor ancak tanımda burjuva sınıf egemenliğinin *hangi kesim* eliyle yürütüldüğü vurgulandığı için Seyran gibileri kalkıp faşizmin sınıf özünü kanatlandırabiliyorlar. Demek ki, böyle tehlikelere karşı, Komintern'in anlayışındaki sınıf özü fikrini tanıma yansıtmak gerekir. Yoldaşımızın dediği gibi, TKP II. Leninciler Konfe-

¹⁹ R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, İşçinin Sesi Yayınları, Eylül 1981 Londra, s.52.

²⁰ *Agy*, s.54.

ransı’nın tanımındaki “rejimi kurtarma çabası” bu fikri içermektedir. Bu fikri içermesi, faşizme karşı doğru bir savaş yürütebilmek için gereklidir.

2) Yine Seyran’ın “belge” diye bastığı sayfalarda Yürükoğlu yoldaşımız, TKP II. Leninciler Konferansı’nın getirdiği tanım için şöyle diyor:

“Tanımın ‘*karşı devrim*’ belirlemesi, faşizmin derin toplumsal siyasal krizle, devrimci durumla olan bağına ortaya çıkarıyor. Faşizmi rastgele bir anda rastgele bir seçim olarak ele alma yanlısına karşı uyarıyor.”²¹

Seyran, “kimse ‘hayır faşizm karşı devrimcilik değildir’ demiyor” diye konuşuyor ama ağız bu, torba değil ki büzesin! Yıllarca devrimci durumu inkâr edip “reel olan faşist tehlikedir” diye bağırın sanki kendileri değildi. Ortada devrim “tehlikesi” olmadan reel bir karşı devrim tehlikesi olabiliyorsa, bu işin bir yerinde bir bozukluk olduğu açıktır. Belki de onların karşı devrim anlayışı, burjuvazinin ve finans kapitalin “devrimci” kanatlarına karşı küçücük kötü azınlığın, birkaç ailenin, duyduğu tepkidir! Böylesi de, yine, faşizm doğru anlamıyla karşı devrimden koparılmaktadır. Menşeviklerin dünyası burjuvazinin kanatları arasına sıkışmıştır!

Konumuza dönersek, ortada bir gerçek vardır ki, hangi nedenle olursa olsun, faşizmle devrimci durum bağı Menşevikler tarafından yok edilmiştir. Ve bu durum, faşizmi anlamada, ona karşı savaşta ciddi bir eksiklik yaratmaktadır.

Komintern’de faşizmin karşı devrim olduğu anlayışı vardır. Örneğin, 7. Kongre Raporu’nda, ‘*faşizm azgın gericilik ve karşı devrimdir*’²² diye geçiyor. Daha da örnek sayılabilir. Komintern’de var olan bu anlayış, faşizm tanımında olmadığı ve Menşeviklerin de işine gelmediği için giderek hasıraltı edilmiştir. O zaman bunu bugün özellikle tanıma katmak gereklidir.

Ayrıca, bizce Komintern’de de faşizm ile devrimci durum arasındaki bağ yeterince derin kavranmış değildir. Bu faşizm konusunda dolaylı yansıyor ama devrimci duruma ilişkin tartışmalarla birlikte ele alındığı zaman daha doğrudan görülebiliyor. Komintern’in yeterli açıklıkta koymadığı bir noktayı vurgulamak açısından da yeni bir tanım ve bu tanıma karşı-devrim belirlemesini katmak gereklidir.

Menşevizm uzun yıllardır dünya komünist hareketi içinde irin topluyor olmasaydı, bu eksiklik çoktan giderilirdi. Ama değil eksiği gidermek, Menşevikler fazlayı eksiltme yönünde varlık gösterirler.

3) Yoldaşımız, yine arkada belge diye basılan sayfalardan birinde şöyle diyor:

“II. Konferans’ın tanımı, faşizmi ‘*emperyalist aşamanın karşı-devrimi*’ diye tanımlayarak onu tarih içindeki yerine, öteki açık diktatörlükler yanındaki özgül yerine oturtuyor. Faşizmin tarihsel anlayışını genişletiyor.”²³

Seyran’ın broşürü, yoldaşımızın bu vurguladığı açıdan da yeni bir tanım gerekliliğine “belge” niteliği taşımaktadır.

Seyran, II. Konferans tanımındaki emperyalist aşamayı doğru anlama yeteneğinden yoksundur. Emperyalistleşme, dışa açılma gereksinimini faşizmle bağlı olarak aklına bile getirmediği için, emperyalist aşamayı da emperyalist çağ diye anlamaktadır. Ondan sonra da, emperyalizm

²¹ Agy, s.53.

²² G. Dimitrof, *The Working Class Against Fascism*, Martin Lawrence, London 1935, s.14.

²³ R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, İşçinin Sesi Yayınları, Eylül 1981 Londra, s.52.

çağındaki her karşı–devrim faşizm değildir diye konuşmaktadır. Anlayamadığı nokta, tam da neden her karşı devrimin faşizm olmadığını açıklayan noktadır!

Seyran, emperyalizm çağında her karşı devrim faşizm değildir demiş ve kendine göre bir ayırım getirmeye çalışmış ama gerçekte getirmiş değildir. Getirmeye çalıştığı ayırım şudur: “Faşizmi diğer açık diktatörlüklerden ayıran özellik her şeyden önce faşizmin sınıfsal özüdür.”

“Sınıfsal özü” doğru anlayacak olursak, Seyran’ın getirdiği ayırım, burjuvazinin açık diktatörlüklerini feodallerden ayırmaktan başka işe yaramaz. Sınıfsal özü, Seyran’ın anlayışına göre, yani kanatsal öz olarak anlarsak ve bunu da onun adına düzelterek formüle edersek, şöyle diyebiliriz: “Faşizmi öteki açık diktatörlüklerden ayıran, başını finans kapitalin belli bir kanadının çekmesidir.” Bu da bir şey anlatmaz. Neden o kanat çekiyor? Bu bir rastlantıysa, faşizmin ne ekonomik bunalımla, ne karşı devrimcilikle bir bağı kalmaz.

Seyran’ın dediklerini, “en yapıcı” bir yanaşımınla, düzelterek de formüle etsek, hangi karşı–devrimin faşizm olduğuna ilişkin nesnel bir ölçüt çıkarmaya olanak yoktur. Oysa Komintern’de bu konuda belli bir anlayış vardır.

Komintern’in tanımında, finans kapitalin “en emperyalist, en şoven” kesimi diye vurgulanması, raporda, faşizmin “ilhakçı savaş”²⁴ “emperyalist savaş”²⁵ kışkırtıcısı olduğunun söylenmesi, emperyalist aşama mantığına dayanmaktadır. Ancak bu mantık Komintern’de de pek açık dile getirilmemiştir. Bu da menşevizmin, “emperyalist aşama” mantığının, Komintern Raporu’nda olduğu kadarını da hemen “unutuvermesini” getirmiştir. Dolayısıyla, eksik de olsa Komintern’de var olan ve Menşeviklerin hasıraltı etmek istedikleri bu noktayı da içeren, yeni bir tanım gereklidir.

4) Yoldaşımız, yine belge olarak basılan sayfalardan birinde, II. Konferans’ın tanımı için şöyle diyor:

“Tanımın, faşizmin ‘rejimi kurtarma çabası’ olduğunu söylemesi, Komintern’in tanımındaki ‘en’e bir ölçüt getirme anlamı taşıyor.”²⁶

Bundan sonra yoldaşımız, II. Konferans’tan yaptığı alıntıyla, sözünü ettiği ölçütü, “kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleriyle, kendi grupsal çıkarları en iyi üst üste düşen finans kapital grubu” olarak açıklıyor.

Böylece finans kapital grubu açısından “en ‘e ölçüt, kapitalizmin önünü tıkayan engelleri kendi önünde en somut yaşıyor ve bu engelleri kaldırma yolunu en iyi görüyor olmasıdır. Faşizmin bu finans kapital grubuyla bağlı olması açısından ölçüt de, bu grubun gördüğü çıkış yolunun, kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimlerini yansıtmasıdır.

Tanımda yansımamakla ve net bir biçimde konmamakla birlikte, Komintern’in mantığında bu anlayış da vardır. Komintern, faşizmi, en gerici... kanadın, bir fırsat bulup iktidarı ele geçirmesi gibi, rastlantısal olarak anlamadığına göre, kapitalizmin içinde bulunduğu derin bunalımın sorunları ve çözümünü ile “en...” kanadın nesnel bağı vardır. Ama bu bağ açıkça konmayıp, tanımda yalnızca “en” diye, değer yargısı düzeyinde getirildiği için Menşeviklere bu alanda da manevra olanağı doğmuştur. Bunun giderilmesi de zorunludur.

Seyran’ın broşürü bu konuda da oldukça “belgesel”dir. “En”i keyfi ele almaya, espri düzeyinde örnekler taşımaktadır. Federal Almanya, Alman Demokratik Cumhuriyeti’nin komşusu

²⁴ G. Dimitrof, *The Working Class Against Fascism*, Martin Lawrence, London 1935, s.14.

²⁵ Agy, s.10.

²⁶ R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, İşçinin Sesi Yayınları, Eylül 1981 Londra, s.53.

olduğu için işçi sınıfına baskıcı yöntemler daha zor uygulayabiliyormuş! Ne gariptir ki, Federal Almanya'da baskıcı yöntemler Fransa'dan da, İngiltere'den de daha kolay uygulanmaktadır. Komşuluğa hiç yakışmıyor! Belki Türkiye'de de, Sovyetlere komşu olduğu için faşizm gele-memektedir!

Seyran'ın espri düzeyindeki örnekleri gerçekte çok ciddi sorunların yansımasıdır. Bu sorun-ların kaynağı faşizm anlayışında değildir, emperyalizmi ve reel sosyalizmi bir bütün olarak oportünistçe algılayışındadır. Emperyalizmi oportünist anlayışı, faşizmi de doğru anlayamama-sını getirmekte ve bu da özellikle kanatları değerlendirirken çıkmaktadır. Ama sorunlar, emper-yalizm anlayışını ele almayı gerektirdiği için bunu ileriye bırakacağız ve konumu-zu bağlayacağız.

Buraya dek söylenenlerden ve sağ olsun Seyran'ın kendi broşüründen bir gerçek açıkça or-taya çıkıyor ki, Komintern'in tanımı yetersizdir. Bu yetersizlik çeşitli açılardandır. Birincisi, tanım, Komintern'in *kendi* faşizm anlayışını yeterince tam yansıtmıyor. Dolayısıyla tanım bu anlayışla birlikte ele alıp, doğru anlamak "iyi" niyete kalıyor. Bununla bağlı ikincisi, tanımın bu boşluklarından oportünizm yararlanmış, birçok yanlış kafalara yerleştirmiştir. Zaten tanımın boşluklarından yararlanarak ortaya çıkan bu yaratığa karşı tanım bugün iyice yetersiz kalmak-tadır. Bu yaratığa karşı önlemler içermemektedir. Üçüncüsü, tanım aynı zamanda Komintern'in faşizm anlayışındaki yetersizlikleri de yansıtmaktadır.

Üç açıdan da tanımda yer alan bu yetersizlikler, Menşeviklere manevra alanı sağladığı için, onlar Komintern'i putlaştırıyorlar. "Komintern eleştirilemez" diye önce partili yoldaşları sko-lâstik bir savunuya itip, sonra kendi yaratıkları olan bambaşka bir Komintern'i, savunsunlar diye önlerine sürüyorlar.

Menşevikler düşmana dost, dosta düşmandırlar. Burjuvaziyi yapıcı, ilerletici, yol gösterici eleştiriye boğarlar, Sovyetler'e, Komintern'e gelince "eleştirilemez" gürlütüsü ardında onlara yıkıcılık yaparlar.

Bizim tutumumuz farklıdır. Bunu açıklayacak değiliz, ortadadır. Bizce Komintern'in faşizm tanımındaki yetersizlikleri, her üç açıdan da gidermeye çalışmak, komünistler için bir görevdir. Ve TKP II. Leninciler Konferansı, Yürükoğlu yoldaşımızın belirttiği gibi, bu görev doğrultu-sunda belli bir adım atmıştır.

Seyran, "düzmece" Konferansın getirdiği anlayışı, bir Komintern'i çarpıtarak "eleştirebil-miştir", bir de "iktidarda dış görünüşüne takılıp kalmamak, onu derinlemesine ve bütün yönle-riyle incelemek gerekir" diyor. Bu sözler o "düzmece" Konferans'ın "faşizme en başta özü, iş-levi açısından bakmak gerekir" sözlerini anımsatıyor ama vermemiş mabut, neylesin Mahmut! Seyran faşizmin dış görünüşünü bile doğru anlayamamıştır.

II. Konferans, faşizme gerçekten özü, işlevi açısından bakmıştır. Marksizm–Leninizm'in, Komintern'in bilgi ve deney birikimine dayandığı için böyle olabilmıştır.

Seyran, "düzmece" Konferansın getirdiği anlayışı, bir, Komintern'i çarpıtarak "eleştirebil-miştir", bir de, "iktidarda faşizm ayrımı yok" diye eleştirmiştir.

Komintern zamanında, faşist hareket, parti, kadro vb.nin toplumsal tabanıyla faşizmin, fi-nans kapitalin bir kanadıyla olan bağı birbirine karıştırılıyordu. Buna karşı Komintern yoğun çaba harcadı ve bulanıklığı kaldırdı. Şimdi bunlar açık gerçekler ama o zaman böyle değildi. Bu nedenle, faşizm tanımında iktidarda faşizm diye vurgu yapıldı. Faşist hareketi de finans ka-pitalin bir kanadını oluşturan kişilerin, ailelerin örgütlenmesi sanmasınlar diye, "iktidarda fa-şizm" ayrımı kondu.

Seyran, Komintern'in faşizm anlayışının bugün vurgu gerektiren yönlerini hasıraltı ederken, vurgulamaya hiç de gerek kalmayan yönlerine dört elle yapışıyor. Bu Menşevizm'in, Troçkizm'le olan akrabalığını mı yansıtıyor? Acaba Seyran "iktidarda faşizm" kavramını, "yığın tabanı olan bir faşist hareketin iktidarı" olarak mı yorumluyor? "İktidarda faşizm" kavramını bu savunusu, MHP, ordu vb. konulardaki görüşleriyle birleşince, bu hiç de akla uzak bir yakıştırma değildir.

Menşevikler daha böyle çoktan çözülmüş sorunlara takılıp kalırken, TKP II. Leninciler Konferansı, Komintern'in tanımındaki yetersizlikleri de, bugün için gereksiz kalan yönleri de giderme yolunda, kendi ölçüsünde bir adım attı.

Konferans, yeni bir tanım getirirken, aynı zamanda faşizmin özünü, işlevini gerçekten iyi koymuştur.

Engels, bir yerde devletten söz ederken şöyle diyor: "...Devlet, ...genelinde, üretimi denetleyen sınıfın ekonomik gereksinimlerinin yoğunlaşmış biçimde yansımından başka bir şey değildir..."²⁷

İşte Konferans'ın yaptığı, bu doğruyu uygulamak olmuştur. Faşist diktatörlüğün, burjuvazinin hangi ekonomik gereksinimlerinin yoğun biçimde yansımaları olduğunu çözümleyerek, faşizmin gerçekten özünü, işleviyle anlaşılmasına yardımcı olmuştur. Bu gereksinimler doğru anlaşıldığı zaman, faşizmin zincirleme birçok yönü sistemli bir bütün içinde kolayca anlaşılabilir.

"Faşizme en başta özü, işlevi açısından bakmak gerekir. Genel bir yaklaşımla faşizm emperyalist aşamanın karşı devrimidir.

"Her toplumsal yapıda olduğu gibi, tekelci kapitalizmin egemenliği koşullarında da üretim ilişkileriyle üretim güçleri arasında, ancak nitel bir sıçramayla aşılabilir bir uçurum doğmuşsa ve egemen sınıfın sıçramayı reformcu yoldan gerçekleştirecek manevra alanı yoksa şiddetin ebelik edeceği bir dönem nesnel zorunluluktur. Devrim bunu olumsuzundan, kalıcı olarak çözer. Faşizm ise karşı devrimci şiddetle, finans kapitalin açık diktatörlüğü altında, geçici olarak olumsuzundan gidermeye çalışır. Bir yandan üretim güçlerini bastırır, öte yandan üretim ilişkilerini var olan yapı içinde genişletmeye çalışır. Bu da, en önemli üretim gücü olan işçi sınıfına baskı ve devlet tekeli kapitalizminin merkezi bürokratik yapısını pekiştirmek, tüm üretimi bu yapı altında örgütlemek, büyük mülkiyeti güçlendirmek ve dışa açılmaya yönelmek demektir.

"Faşizm finans kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında 'rejimi kurtarma' çabasıdır. Bu bakımdan, başını, kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleriyle, kendi grupsal çıkarları en iyi üst üste düşen finans kapital grubu çeker. Başka bir deyişle, yığınlar üzerinde en ağır şiddet uygulanmasını, şovenizmi kışkırtarak, silahlanarak, gerekirse savaşla dışa açılmayı, vb. kendi somut gereksinimlerinden hareketle savunan finans-kapital grubu faşist diktatörlüğe 'öncülük' yapar. Ancak bir grubun kendi somut istemlerinden çıkarak 'gereksinimleri' en iyi görüyor olması, bunların yalnız o grubu ya da yalnız finans kapitali değil, tüm kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleri olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

²⁷ Engels, *Seçme Yapıtlar III*, İngilizce basım, s.370.

“Faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yönelişi, tüm burjuvazinin desteğini alması için nesnel temeldir. Ülkenin yüksek sınıf savaşları yaşamış olması, burjuvazinin işçi sınıfı korkusuyla dolu olması da onun bu desteğini esirgememesinin güçlü bir öznel dayanağıdır.

“Azınlığa dayalı hiçbir açık diktatörlük, öteki sınıflar üzerinde yalnızca kaba şiddetle ayakta duramaz. Faşist diktatörlüğün de, çeşitli ekonomik manevralarla ve yoğun propagandayla beslenen bağlaşıklık siyasetleri vardır. Bu nedenle, faşist diktatörlüğe şu ya da bu kesimin öncülük etmesinden kalkarak, bundan doğrudan ya da dolaylı çıkarı olanları unutmamak gerekir. Bu gerçekler dikkate alınmalı, anti-faşist savaş hiçbir zaman finans kapitalin de yalnızca bir kesimine karşı savaşa indirgenmemelidir.”²⁸

²⁸ *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları* 1981, İşçinin Sesi Yayınları, Mart 1981 Londra, s.19–20.

5. KOMİNTERN'İN FAŞİZM ANLAYIŞINA GÖRE TÜRKİYE'DEKİ REJİM FAŞİSTTİR

Bu bölümde, Menşeviklerin ikide bir öne sürdükleri şu iddiaya değineceğiz: Komintern'in faşizm ile ilgili teorik görüşlerine sadık kalıp da Türkiye'deki rejime faşist demek olanaksızdır!

Komintern'in faşizm anlayışıyla Türkiye'deki rejimin gerçeklerini yan yana getirdik mi, asıl bu iddiayı anlamak olanaksızdır! Bu iddia, ne Komintern'in faşizm anlayışıyla, ne Türkiye'nin gerçekleriyle açıklanabilir. Bu yalnızca Menşevik kafa yapısıyla açıklanabilir.

Komintern'in faşizm anlayışında Türkiye'deki rejime faşist denmesini engelleyecek tek bir kuşkulu nokta yoktur. Kısa bir karşılaştırma yapalım.

Buna, faşizm öncesinden başlayalım.

Komintern'e göre faşizm, "kapitalist sistemin çöküşü sonucunda doğmuştur".²⁹ Kapitalist sistemin bu çöküntüsü temelinde sınıf savaşının yükselmesi, devrimci durumun doğması ve gelişmesi, sistemi aynı zamanda devrim "tehlikesiyle" karşı karşıya getirir. Ve zaten, Komintern'in de belirttiği gibi "faşizm, azgın gericilik ve karşı devrimdir".³⁰

Türkiye'de böyle bir durum var mıydı?

Menşeviklere göre yoktu. Devrimci durum olmadan "reel olan bir faşist tehlike" (?) vardı. Gerçekte ise, Türkiye, yabancı burjuva gazetelerinde bile tam terminolojisiyle, "devrimci durum" diye adı geçen bir ortam içindeydi. Devrimci durum, kapitalist sistemin çöküntüsü temelinde yükseliyordu. Ve bu çöküntü akıl almaz boyutlara ulaşmıştı.

Ekonomik bunalım ve devrimci durum karşısında burjuvazinin devleti bir yandan dağılma, öte yandan dağılmaya karşı rejimi koruma yönünde önlem alma, zırhlarını giyinme, faşistleşme sürecine girmişti. Hangi burjuva hükümet gelirse gelsin, rejimi kurtarma, devrimi engelleme "içgüdü"yle devletin baskıcı mekanizmalarını şu ya da bu ölçüde güçlendirici adımlar atıyordu.

Yani tam da Komintern Raporu'nda belirtildiği gibi oldu: "...Faşist bir diktatörlük kurulmadan önce, burjuva hükümetler çoğu zaman, ... faşizmin iktidara gelişini doğrudan kolaylaştıran bir kısım gerici önlemler kurumlaştırırlar."³¹ Ecevit hükümeti, örneğin, grevleri, gösterileri yasaklayarak bilmem kaç ilde sıkıyönetim yerleştirerek, faşizmin yolunu döşemeye yaradı. Demirel'in yaptıklarını ise Menşevikler açısından bile saymaya gerek yok.

Giderek, ülkede devrim, karşı-devrim boğuşması belirleyici bir yol ağzına geldi. Bu ortamda faşist darbe oldu. Komintern'in anlayışına göre, faşizm ordu eliyle gelebilir mi?

Faşizmin askeri darbe yoluyla gelebileceğini Komintern Raporu çeşitli kereler açıkça belirtiyor. Örneğin, "...devletin silahlı kuvvetlerine dayanarak"³² iktidara gelebileceğini söylüyor, ordu içinden bir "faşist darbe" tehlikesinden söz ediyor.³³

²⁹ G. Dimitrof, *The Working Class Against Fascism*, Martin Lawrence, London 1935, s.27.

³⁰ *Agy*, s.14.

³¹ *Agy*, s.12.

³² *Agy*, s.89.

Komintern, faşizmi burjuva sınıf egemenliğinin bir biçimi olarak gördüğü için, burjuva ordusunun kurum olarak faşizme dayanak olması onun için doğaldır. Kurum olarak dayanak olmak, orduda herkesin bilinçli olarak faşizmi istemesi demek değildir. Emir komuta zincirinin faşizmden yana işlemesi demektir. Zaten her faşist darbe, emir komuta zincirinin az ya da çok, belirli bir kesiminden bu biçimde güç alır. Darbeciler ordunun tepesini tutmuşsa, tüm emir komuta zinciri, hiç kopmadan aynı doğrultuda hizmet görebilir.

Bunda şaşılacak bir yön, ancak Menşevikler ve benzerleri bulurlar. Komintern açısından emir komuta zinciri bozulmadan faşist bir darbenin olup olamayacağı diye bir sorun yoktur.

Peki, gelelim MHP konusuna. MHP dururken, ordu bir darbeye iktidarı aldı ve üstelik MHP’yi kapattı, yöneticilerini yargıladı, üçer beşer saldı, şimdi Türkeş’in tahliyesi konuşuluyor. Ama diyelim Türkeş tahliye değil, idam edildi. Komintern’e göre bunlar faşizmin “kitabında” var mıdır?

Bir kez, faşizmin MHP gibi bir parti eliyle gelmesi diye bir zorunluluk, Komintern’in anlayışında yoktur. Bu Troçkizm’e özgüdür. Komintern, tam tersine, faşizm ülkeye göre çeşitli biçimler, kılıflar alabilir diye ısrarla vurgulamıştır.³⁴ Bunu vurgularken de, yığın tabanı olan, olmayan, dar olan, geniş olan diye faşizmin biçimi açısından çeşitli olasılıklardan söz etmiştir. Ordu eliyle faşizmin getirilmesini de, ülkede faşizmin yığın tabanının dar olmasıyla bağlı düşünmüştür.³⁵ Yani, faşizm ile de MHP gibi bir parti eliyle gelecek diye bir “kural” yoktur.

İkincisi, Komintern, faşist kamp içindeki çelişkilerden, bu çelişkilerin çok kanlı yansıyabileceğinden de açıkça ve defalarca söz etmiştir.³⁶ Faşist Evren, gerçekten MHP ile hesaplaşıyorsa, bu Komintern’in anlayışına ters düşmez, onu doğrular.

Üçüncüsü, Komintern, “faşizm demagojisini her ülkenin ulusal özelliklerine... uyarlar”³⁷ diye uyarıda bulunmuştur. MHP’nin belli bir yığın tabanına, ama bundan daha çok, yaygın anti-patiye sahip olduğu bir dönemde ve ülkede, faşizmin ordu eliyle gelmesi ve üstelik MHP’ye karşı görünmesi başlı başına faşist demagojinin parçasıdır. Bugün faşizmin, anti-faşist demagoji yapmak gibi bir zorunlulukla da karşı karşıya olması, Komintern’in anlayışını uygulayacaksak, MHP olayını şaşırtıcı değil, beklenen bir olay yapar. Faşizm faşist demagoji uğruna faşist bir lideri asar da, keser de.

Yani kısacası, MHP olayı da Komintern’in anlayışı dışında en küçük bir yan taşımaz. O zaman gelelim faşist darbenin “sınıf özüne”.

Komintern’in anlayışına göre faşizm burjuva sınıf egemenliğinin açık terörist diktatörlük biçimidir. Ancak faşist diktatörlüğün başını, finans kapitalin en gerici, en şovenist, en emperyalist öğeleri çeker. Türkiye’de durum böyle midir?

Türkiye’deki “gerici diktatörlüğün” Seyran’ın anlayışıyla kanatsal özü, tam da Komintern’in tanımında sıraladığı kanattır. Genellikle bu kanatla faşist diktatörlüğün ilişkisi, Türkiye’deki kadar açık olmaz. Yani, Hitler ile de Krupp grubunun hissedarı olacak değil! Ama faşist Evren ve faşist cunta, kör gözlerin bile görebileceği doğrudan bir ilişkiyi sergiliyor: OYAK, askersel endüstri kompleksi.

³³ Agy, s.88.

³⁴ Agy, s.11.

³⁵ Agy, s.89.

³⁶ Agy, s.11, s.12.

³⁷ Agy, s.14.

OYAK'ın otomotivdeki durumunu örnek alırsak, görürüz ki, OYAK finans kapitalin, Türkiye kapitalizminin sorunlarını, üretim ilişkilerinin engel oluşunu, belki en somut yaşayan bir parçasıdır. Kendi büyük üretimi çevresinde ve denetiminde yüzlerce küçük-orta ölçekli işyerini örgütlemiş. İlk başta bu, parça ithalatını azaltıcı bir işlev görmüş. Kalite, miktar açısından gerekli oldukça var olan ölçekler içinde teknik yenilikler getirilmiş. Ama öyle bir noktaya ulaşılmış ki, artık bu küçük orta mülkiyet ilişkileri kırılıp atılmadıkça, kalite, zamanlama ve miktar açısından gerekli olan teknik adımlar da atılamaz. Buralarda adım atılamazsa, büyük üretimin kendisi de kârını koruyamaz.

Bu çok basit örnekten ilerlersek, finans kapitalin bugün faşizmin başını çeken kanadının “en gerici” olmasının *bir* nedeni, büyük mülkiyeti güçlendirmek, küçük mülkiyeti yaprak dökümüne uğratmak gerekliliğini çok yakından yaşıyor ve en radikal, her türlü ekonomik siyasal şiddeti gerektiren çözümünü en iyi görüyor olmasıdır. Sorunlarını çözene dek, onların yükünü işçilere en çok taşıtmak istemesidir. Ayrıca bu kanat, Orta Doğu'daki petrol kuyuları ve pazarlarla en yakından ilgili kanattır.

Finans kapitalin faşist diktatörlüğün başını çeken kanadının en gerici oluşunun ekonomik temelini bir örnekle değindik. Ekonomik durumdan yanaşıldığı zaman, Türkiye'de, karşılaştığı sorunlar ve çözümleri açısından, nitelik farkı taşıyarak daha gerici sayılabilecek bir kanat yoktur. Bugün başı çeken finans kapitalin en gerici, en emperyalist kanadıdır. Ve başı çekmeye başlayalı uygulama ortadadır.

Örneğin, Türkiye, tarihinin “en emperyalist” özlemleri dış siyasetini gütmektedir. Evren'in yaptığı demagogileri, Menşevikler gibi, “doğrunun birer belgesi” olarak kabul etmeyeceksek, tüm barışseverlik... edebiyatı ardında işin özünü doğru yakalamak gerekir: Silahlanma, savaş kışkırtıcılığı, başka topraklara iştahlanma!

Şimdi gelelim, bu kanadın önderliğinde sunulan devlet biçimine! 12 Eylül öncesinde devletin adım adım faşistleşme süreci içinde olduğuna değindik. Ancak 12 Eylül bu adımlardan herhangi biri değildi. 12 Eylül sonrasında devlet biçiminde köklü bir değişiklik oldu. Darbe, burjuva devletinin dağılıp parçalanmış yanlarını ayıklayarak, faşistleşme sürecinde nitelik değişimi getirdi. Menşeviklerin nitelik sıçraması geçiren yalvarışlarının, 1961 Anayasası diye ağlaşmalarının da kanıtladığı gibi, burjuva demokrasisine benzer ne varsa yok edildi.

Komintern'in de belirttiği gibi, “faşizmin iktidara gelişi, bir burjuva hükümetinin gidip ötekine gelmesi gibi *olağan* sıralama içinde bir değişim değil, burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir devlet biçiminin –burjuva demokrasisi– *yerine* bir başka biçiminin –açık terörist diktatörlük– *geçirilmesidir*.”³⁸

Türkiye'de tam da bu olmuştur. Var olan devlet aygıtının uyguladığı baskıları arttırması, daha baskıcı bir hükümetin başa gelmesi değil, devletin, faşizmin amaçlarına her yönüyle uygun bir biçimde yeniden örgütlenmesi söz konusudur. Devlet biçimi değişmiştir. Yeni anayasa, yasalar, işleyiş, parlamentonun kaldırılışı vb. hep bunun örnekleridir.

Böylece, bütün iplerin ucunu bir noktaya topladığımız zaman, Türkiye'deki faşist diktatörlük, Komintern'in faşizm tanımında belirtilenin ta kendisidir. Finans kapitalin en gerici, en şovenist, en emperyalist öğelerinin açık terörist diktatörlüğüdür. Bu diktatörlüğün burjuvazinin çeşitli kesimlerinden yapıcı muhalefet biçiminde de olsa dolaylı destek alması Menşevikleri şaşırtıyorsa, Komintern'in adını karıştırmadan, kendi anlayışlarını sorguya çeksinler!

³⁸ Agy, s.11.

Menşeviklerin ikide bir, Komintern'in faşizm anlayışına sadık kalınarak Türkiye'deki rejime faşist denemeyeceğini iddia etmelerinin nedeni ne Komintern'in anlayışında, ne Türkiye gerçeklerinde bulunabilir. Neden Menşevizmdir!

Menşevikler Komintern'in faşizm anlayışı diye öyle sahte ve çarpık bir anlayış türetmişlerdir ki bu anlayışla, değil Türkiye'de, dünyanın hiçbir yerinde faşizm gelemes.

Komintern'in faşizm anlayışına göre, faşizmin sınıfsal özü burjuvadır. Faşizm, burjuva sınıf egemenliğinin bir devlet biçimidir. Bu devlet biçiminde başı finans kapitalin en... kesimi çeker. Bu anlamda faşizm finans kapitalin en... kesiminin açık terörist diktatörlüğüdür.

Somut yaşamda bu şu demektir: Finans kapitalin, başı çeken en... kesimi, finans kapitalin, burjuvazinin öteki kesimleriyle çelişkiler barındırır, ama tüm bu çelişki çatışma içinden yine de sınıfın sözcüsü olarak süzülür. Dolayısıyla, kavga gürültü içinde burjuvazinin öteki kesimlerinden dolayı dolaysız destek, yapıcı muhalefet vb. alacaktır. Ancak faşizm yıkılırken, bu destek kalkabilir.

Menşevikler, faşizmin "sınıfsal" özünü finans kapitalin belli bir kanadına indirgeyince ve burjuvaziyi işin içinden sıyrınca, yalnızca finans kapitalin belli bir kanadına dayanan, hiçbir burjuva kesimden dayanak almayan, havada bulut bir "faşizm" bekliyorlar. Böyle bir devlet yaşamda olamaz! Asıl olanaksız olan, Komintern'in faşizm anlayışıyla Türkiye'deki cuntaya faşist demek değil, Menşeviklerin "faşizm" anlayışının bir ülkede gerçekleşmesidir! Faşizm, ancak yıkılırken, geçici olarak Menşeviklerin bekledikleri görünümü taşıyabilir. O zaman da, faşizm giderken, Menşevikler geliyor diye bağırmaya başlarlar!

Menşevikler faşizmi kapitalizmin doğasına yakıştıramıyorlar, bünyeye yabancı bir "ur", bir "anomali" olarak görüyorlar. Özne düşlerini nesnel gerçeklerin önüne koyuyorlar. Ama faşizm Menşeviklerin öznel düşlerine göre değil kapitalizmin nesnel gereksinimlerine göre gerçekleşiyor! Kusura bakmasınlar.

Bir de, Menşeviklerin genel olarak değer yargıları Komintern'den büyük bir farklılaşma geçirmiştir. Finans kapitalin en şoven, en gerici, en emperyalist kesimi derken kullanılan sıfatlar hep değer yargısı içermektedir. Finans kapitalin bir kesimi en şoven, en gerici, en emperyalist siyaset de izlese, artık Menşevikler bunu böyle değerlendirecek değer yargılarından yoksundurlar.

Menşevikler kendileri şovenist, burjuva kuyrukçusu, sosyal emperyalisttirler. Finans kapitalin en şovenini vb. nasıl ayırt etsinler. Şovenizm ulusal çıkarları savunmak, gericilik "ılımlılık", "gerçekçilik", emperyalistleşme çırpınıları "kişilikli dış siyaset" diye algılanacaktır. Ve zaten asıl sorun da buradadır.

6. DEVRİMİ TANIMAYAN, KARŞI DEVRİMİ DE TANIYAMAZ

Menşeviklerin Komintern'in faşizm anlayışını nasıl çarpıttıklarını, daha doğrusu kendi çarpık anlayışlarını nasıl Komintern'e atfettiklerini gördük.

Menşeviklerin faşizm anlayışını yakından görmek, iyi ki Türkiye'deki diktatörlüğe "faşist" demiyorlar diye neredeyse insanı sevindiriyor. "Gerici" diktatörlüğe faşist demedikleri halde bu denli geniş kapsamlı bir kuyrukçuluk yapıyorlar. Onlar açısından faşizmin "sınıfsal özü" finans kapitalin yalnızca bir kanadı olduğuna göre bir de faşist deseler, daha akıl almaz kuyrukçuluk örnekleri yaşatacaklar.

İnsan tam kendi kendine hoş bir espri olarak böyle düşünürken, bir de baktık ki, İ. Bilen, *Demokrat Türkiye*'de bunu gerçekten dile getirmiş. Cuntaya faşist deseydik, AP'yi de cepheye çağırırdık diyor:

"Bizim çözümlenmemiz bugünkü rejime karşı kurulacak cephenin olası bileşimini de gösteriyor. Örneğin faşist bir rejimde bizimle geçici, taktik bir işbirliğine yanaşması olası olan kimi büyük burjuva, dahası kimi tekelci çevrelerin bugünkü durumda cephede yeri yoktur. Çünkü bunlar tümüyle gerici dikta rejiminin dayanaklarını oluşturuyorlar. Politik alanda da bunların temsilcisi olan AP'nin... bugün ortak bir cephede yer alması söz konusu değildir."

Bu durumda, Menşeviklere kızmayı bırakıp teşekkür etmek gerekiyor. Faşist demedikleri için cephe "kimi büyük burjuva, dahası kimi tekelci çevrelerden" kurtulmuş, üstelik Menşevikler, cuntaya faşist diyenlerden daha solda kalmış oluyor! İ. Bilen bunu da açıkça söylemiş. Bugünkü rejimi faşist bir dikta saymak sağ yanlılara kaynaklık ediyor, demiş. Her neyse, biz yine Seyran'a dönelim.

Seyran söze şöyle başlamış:

"Komintern'in saptamalarına dayanarak Türkiye'deki gerici diktatörlüğün faşist olduğunu savunabilmek için cuntanın hem yerli işbirlikçi tekelci sermayenin ve hem de emperyalizmin en gerici öğelerinin çıkarlarını temsil ettiğini öne sürmek gerekir.

"TKP Merkez Komitesi Plenumu 1981'de Türkiye'deki diktatörlüğün tekellerin ve emperyalizmin genel çıkarlarını temsil ettiğini ve bu nedenle faşist bir diktatörlük olarak değil, (tekellerin ve emperyalizmin çıkarlarını savunan) gerici bir diktatörlük olarak nitelendirilmesi gerektiğini belirtiyor:

" 'MGK'nın diktatörlüğüne gelince, bu rejim yalnız emperyalizmin en saldırgan kesimlerinin ve en gerici tekellerin değil. Genel olarak emperyalizmin çıkarlarını kollayan ve tüm işbirlikçi, tekelci burjuvazi adına ilerici güçlere karşı saldırıya geçen gerici bir diktatörlüktür.' ³⁹ "

Buradan da anlaşıldığı gibi, Türkiye'deki diktatörlük en gerici iç ve dış öğeleri temsil etmediği için faşist değildir. Menşeviklerin neden bu sonuca ulaştıklarını anlamaya çalışalım.

³⁹ 1981 Plenum Raporu, s. 22.

Bir kez, onların mantığına göre burjuvazinin çeşitli kesimlerinden çeşitli ölçü ve biçimlerde destek alan bir rejim faşist olamaz. Faşizm, en gerici... öğelerin havada bulut gibi diktatörlüğüdür. Burjuvazinin genel sınıf çıkarları açısından yabancı bir ur, bir anomalidir. Bu nedenle hiçbir burjuva kesimden hiçbir destek alamaz!

Türkiye’de tüm burjuva kesimler, az ya da çok, doğrudan ya da dolaylı, susarak ya da yapıcı muhalefetle bu rejime destek oluyorlar. İ. Bilen’in de dile getirdiği gibi, Menşevikler bu gerçeğin çok doğrudan, açıkça yansıyan parçasını görüyorlar. Gerçeği eksik gördükleri bir yana, gördükleri kadarından da yanlış sonuca ulaşıyorlar. Bazı burjuva kesimlerden belli bir destek bulan rejim faşizm olamaz, değildir sonucuna ulaşıyorlar. Burjuvazi, hele ki Türkiye burjuvazisi, en gerici öğelere destek veremez!

İkincisi, faşizme kaynaklık eden türden “en gerici öğeler” zaten Türkiye’de yoktur. Türkiye’de finans kapital yoktur ki en gerici ögesi olsun! Bunu Seyran broşürde şöyle dile getiriyor:

“Komintern’de yapılan faşizmin bu tanımı, faşizmin, emperyalizmin (finans kapital) bir ürünü olduğunu vurguluyor. Ancak bu, faşizm ancak emperyalist ülkelerde ortaya çıkabilir biçiminde bir yanlış anlamaya yol açmamalı. Emperyalizm uluslararası bir sistemdir, kendisi emperyalist olmayan bir ülke yine de emperyalizmin egemenliği altında, dolayısıyla emperyalist sistemin bir parçası olabilir. (Türkiye buna bir örnektir.) Bu tür ülkelerdeki faşist rejimler emperyalizmin en gerici çevrelerinin çıkarlarını temsil ederler.”

Çok açıktır ki burada Seyran, Türkiye’de finans kapital, yani yerli “en gerici öğeler” yoktur ve faşizm olsa ancak emperyalizmin en gerici öğelerinin çıkarlarını temsil edecektir diyor. Dolayısıyla burada sorun, Türkiye’deki rejimin, emperyalizmin en gerici öğelerini temsil edip etmediğine bağlanmaktadır. Emperyalizmin en gerici ögesi ABD olduğuna göre, Türkiye–ABD ilişkilerine bağlanmaktadır. Bundan sonra artık içerdeki en gerici öğeler derken kastedilen, ABD’ye tümünden baş eğer çevreler olmaktadır.

Menşevikler Marksizm–Leninizm’den, yani işçi sınıfının dünya görüşünden o denli uzaklaşmışlardır ki ne Türkiye’yi, ne emperyalist sistemi, ne faşizmi doğru kavrayamıyorlar. Başka bir konumdan dünyaya bakıp, ya gerçekleri çarpık yansıtıyorlar, ya da çok açığa çıkmış gerçekleri gözlem düzeyinde doğru yansıtıp, bu kez anlamını bulandırıyorlar.

Seyran Türkiye’deki rejimin en gerici öğeleri temsil etmediğini “kanıtlamak” için cuntanın dış politikasını, iç politikasını ve ordu konusunu ele almış. Yukarıda ne demek istediğimizi daha iyi açabilmek için şimdi biz de sırayla bunlara bakalım.

DIŞ POLİTİKA

“Cuntanın dış politikası” konusunda, Seyran’ın tüm sözlerini aktarmak zorundayız. Bu alıntı o denli ibret vericidir ki, çok sıkıcı olacağını sanmıyoruz:

“Dış politikada (özellikle 1982 kışına kadar olan dönemde) cuntanın Sovyetler Birliği’ne karşı ve diğer sosyalist ülkelere karşı politikasında ABD emperyalizminin saldırgan çizgisine angaje olmadığını, aksine ilişkileri geliştirmek istediğini vurguladığını görüyoruz. Cuntanın başbakanı ve dışişleri bakanı 1980 ve 1981 yıllarında birkaç kere Türkiye’nin NATO dışında Ortadoğu’ya yönelik bir takım özel görevler yüklenemeyeceğini belirttiler (ABD çevik kuvvetlerinin yerleştirilmesiyle ilgili olarak). Cunta genellikle ABD emperyalizminin dümen suyunda değil de ABD ile diğer emperyalist ülkelerin ortalaması bir çizgi tut-

turmaya uğraştı. Bu niyetini ‘Biz NATO çerçevesinde alınacak tüm kararlara uyarız, fakat özel görevler üstlenmeyiz’ diyerek ifade etti. Ortadoğu politikasında da bir İsrail veya (Sedat dönemindeki) Mısır gibi körü körüne ABD’ye bağlanarak diğer Ortadoğu ülkelerinden yalıtılmamaya dikkat etti. Arap ülkeleri içinde en keskin anti–Amerikan çizgiyi savunan Libya’nın Türkiye ile en yoğun ekonomik ilişki içinde olan Arap ülkesi olması bu açıdan dikkati çekicidir.

“Ülkemizde işbirlikçi tekelci sermayenin bu tür bir dış politika izlemesinin çeşitli nedenleri vardır: a) Ortadoğu ülkeleriyle (özellikle Irak, Suriye, Suudi Arabistan, İran) gelişen ekonomik ilişkiler, bu ülkelerin Türkiye’nin dış ticaretinde baş sıraya geçmeleri. Körü körüne ABD dümen suyunda izlenecek bir politika bu ticari ilişkileri bozabilir, işbirlikçi tekelci sermayeyi önemli bir dış pazardan yoksun bırakabilir. b) Geçmiş yıllarda, özellikle 1950–65 döneminde izlenen ABD’ye körü körüne bağlılık politikası Türkiye’deki egemen güçlerin uluslararası alanda büyük ölçüde yalıtılmalarına yol açtığı gibi bu çevreler ABD emperyalizminden de umdukları desteği her zaman bulamadılar. Bu deneyimleri değerlendiren büyük burjuvazinin saflarında ABD’ye karşı daha mesafeli durmayı (bunu ‘kişilikli dış politika’ diye adlandırıyorlar) savunanların sayısı arttı. c) Önce Vietnam’da halk güçlerinin zaferi, ardından İran devrimi gösterdi ki ABD emperyalizminin tam desteğine sahip en kanlı diktatörler bile halk yığınları harekete geçince devrilip gidiyor. Bu olayları kendi açısından değerlendiren tekelci sermayenin saflarında böylesi ‘patlamaları’ önleyecek uzun vadeli önlemler isteyenlerin sayısı arttı.

“İlişikteki belgelerde cuntanın dış politikası ile ilgili FAC tekelci sermayesinin baş sözcülerinden olan Frankfurter Allgemeine Zeitung’ta yayınlanmış bir yorumu ve Cumhuriyet gazetesinde emekli Amiral Vedii Bilget’in bir yazısını bulacaksınız.”

Bu sözler çok ilginçtir. Seyran’ın söylediği bir sürü şey, gerçeği yansıtmaktadır, gözlem düzeyinde doğrudur. Ama bu gözlemlerin yorumu, düpedüz farklı bir sınıfın konumundandır. İlginç olan budur.

Cunta gerçekten de sosyalist ülkelere savaş açmamış, onlarla ilişkileri sürdürmüştür. Gerçekten de, çevik kuvvetler konusunda doğrudan ABD’nin aracı olarak görünmek istememiştir. Gerçekten de Ortadoğu ülkelerinden yalıtılmamaya dikkat etmiştir...

Cuntanın “bu tür” (?) dış siyaset izlemesinin nedenleri arasında gerçekten de Ortadoğu ülkeleriyle gelişen “ekonomik ilişkilerin” bozulmaması kaygısı, “kişilikli dış siyaset” savunanların ve patlamaları önleyecek uzun vadeli önlemler isteyenlerin sayısının artması vardır.

Seyran, bir sürüsü gözlem düzeyinde doğru olan verileri sıralıyor ama burjuva bir çerçeve içine oturtuyor. Aynı verileri, bambaşka bir çerçeve içine oturtmak gereklidir.

Türkiye’de finans kapital oluşmuştur. Emperyalistleşmek, bunun doğası gereği gündeme gelmiştir. Bir yandan koca bir sosyalist sistemin var olduğu, öte yandan büyük emperyalist ülkelerce paylaşılmış bir dünyada, kendine yer açıp emperyalistleşmek istiyor. Bunu yapabilmesinin tek yolu vardır: Dünyadaki çelişkilerden yararlanmak, bunlar arasında manevra yaparak kendine yol açmak. Başka bir deyişle, emperyalizmle sosyalizm arasındaki, emperyalist ülkelere kendi aralarındaki çelişkilerden yararlanacak ve bu arada da adım adım dışa sarkacak!

Cuntanın dış siyaseti tam da budur. Bazı çelişkilerin iki ucuna birden ağırlık koyup dengeye getirerek, bazılarının ise bir ucuna ağırlık koyup karşılığında destek alarak vb. manevralar ya-

piyor. Sosyalist ülkelerle ilişkilerini ABD'ye, ABD'yle ilişkilerini sosyalist ülkelere ve Avrupa'ya koz olarak kullanıyor vb. Bunları yaparken Ortadoğu'yla "ekonomik ilişkilerini" genişletiyor. Bu bölgede ABD çok açık düştüğü için, cunta etkinliğini arttırdıkça bu etkinliği yer yer ABD'ye karşı bile koz olarak kullanıyor. ABD'yle "dayanışmasını" Ortadoğu'ya koz olarak kullanıyor. Ortadoğu'da yalıtlanmamak için çok Amerikancı görünmüyor, İsrail ile pek yan yana gözüküyor, Filistin'e destek veriyor görünüyor vb.

Cunta ABD ile bile belli pazarlıklar yürütüyor ama aynı zamanda uzun yıllardır Türkiye'de başa gelen en Amerikancı yönetimdir. Özellikle Ortadoğu'da üstlendiği rol ile ABD'ye önemli bir hizmet görüyor. Bunu yaparken, kendi çıkarlarını da kollayıp NATO dışında görev üstlenmiş, "körü körüne" Amerikancı gözükmemeye çalışıyor. Ama bil şimdilik cuntanın ağırlığıyla Amerikancı olduğu gerçeğini değiştirmez. Cunta şimdilik Amerikancıdır ama çelişkilerden yararlanma manevraları gerektirirse, Allah korusun anti-Amerikancı da kesilebilir! O zaman Menşevikler "bizimkiler geldi" diye cuntayı halka mal ediverirler!

Cuntanın dış siyaseti, Amerikancılığıyla bile, Türkiye'nin emperyalistleşmesi doğrultusunda yoğun çabadan oluşmaktadır. Dış siyasetinin özü budur. Cuntayı finans kapitalin "en emperyalist" kanadının sözcüsü yapan, emperyalistleşmek için en yoğun çabayı harcamasıdır. Bugün bu barışçıl diplomasiyle yürütülür, yarın savaşla yürütülür. Sosyalist ülkelere ya da diyelim Irak'a, Yunanistan'a savaş açmıyor diye dış siyasetin özünü gözden kaçırmak bağışlanabilir bir "yanlış" değildir.

Üstelik cuntanın dış siyasetinin özü, özellikle Ortadoğu'ya yönelik niyetleri, çelişkilerden yararlanma yaklaşımı vb. bugün o denli açığa çıkmıştır ki Seyran veri düzeyinde, gözlem düzeyinde belli gerçekleri yansıtmak zorunda kalıyor. Bugün oportünizmin artık açıkça yansıyan gerçeklerin anlamını çarpıtmaktan başka yolu kalmamıştır, öyle de yapıyor.

Cuntanın hangi "tür" dış siyaset izlediğini anlattıktan sonra, Seyran, bunun "çeşitli nedenleri"ni sıralamış. Burada da tüm çabası açıkça yansıyan gerçeklerin yorumunu bulandırmaktır. Sonundan başlayıp, başa doğru gidelim ve doğru çerçeveye oturtalım.

Seyran'ın 'c' şıkkında dediği gibi, tekelci sermaye açısından patlamaları önleyecek uzun vadeli önlemler isteyenlerin sayısı gerçekten de arttı. Patlamalara temel olan, Türkiye kapitalizminin derin bunalımıdır. Bu bunalımı da, patlamaları da önlemenin yolu, içerde büyük mülkiyeti güçlendirmekten ve dışarıya açılmaktan geçer.

Kapitalizmin bunalımını kendi çerçevesi içinde, tersinden çözecek olan, devlet tekelci yapıları güçlendirmek ve emperyalistleşmektir. Yani büyük emperyalist ülkeler gibi olmaktır. Bunu reformcu yoldan, adım adım gerçekleştirecek manevra alanı olmadığı için, sorun, şiddetin eşlik edeceği, radikal çözüm olan faşist karşı devrimle bağlı olarak gündeme gelmiştir. Seyran, uzun vadeli önlemin ne olduğunu sanıyor? Tekelci sermaye gelecek sosyalizmindir deyip sosyalizme mi yönelecekti?

Seyran, 'b' şıkkında, 1950-65 döneminde izlenen körü körüne ABD'ye bağımlılık siyasetinin yalıtlanmaya yol açtığını ve "kişilikli dış siyaseti" savunuların arttığını söylüyor. Doğal değil mi? 1950-1965 döneminden bu yana köprülerin altından çok su aktı, güçler dengesi değişti. Türkiye'de "kişilik" yapabilecek güçte bir finans kapital gelişti.

Emperyalizm kitabında Lenin şöyle diyor:

"Kapitalistler, özel bir kötü niyet taşıdıklarından değil, ulaşılan yoğunlaşma derecesi onları kâr edebilmek için bu yöntemi kullanmaya ittiği için dünyayı paylaşır. Ve onu 'sermayeye orantılı', 'güce orantılı' olarak paylaşır çünkü

meta üretimi ve kapitalizm koşullarında başka bir paylaşım yolu olamaz. Ama ekonomik ve siyasal gelişme derecesine göre güç değişir. Ne olup bittiğini anlayabilmek için, hangi sorunların güç değişimleriyle çözüldüğünü bilmek gerekir.”⁴⁰

Seyran’ın bundan haberi bile yoktur. 1950–1965 döneminde Türkiye’de kapitalizm gelişti. Lenin’in dediği gibi, ulaşılan yoğunlaşma derecesi, hem masum (!) Türkiye burjuvazisini bile dünyayı paylaşma yöntemini kullanmaya itti, hem de paylaşımından sermayesi vb. oranında pay talep edecek güce kavuştu. Bu çelişkili temelde, ABD emperyalizmi sadık müttefikine her zaman umulan desteği vermedi. Yine aynı temelde, Türkiye’de ABD’den mesafeli durmayı, “kişilikli” dış siyaseti savunanların sayısı arttı.

Seyran’ın ‘a’ şıkkında sözünü ettiği, Ortadoğu’yla gelişen “ekonomik ilişkiler”, işte Türkiye kapitalizminin edinmek istediği, kanıtlamak istediği kişiliğin göstergesidir. Türkiye emperyalist bir “kişilik” edinmek istiyor. Cuntanın dış siyasetinin özü bu kişiliği edinmek için yoğun çabadır.

Seyran yoğun çabayı görüyor da, hangi kişiliği edinmek için olduğunu saklıyor. Daha doğrusu, emperyalistleşme çabalarını *olumsuz bulmadığı için* bu çabayı harcayan “en gerici öge” olamaz, bu rejim faşist olamaz diye düşünüyor. *Seyran sosyal emperyalisttir*. Emperyalistleşme yolunda yoğun çaba harcayan faşist diktatörlüğün bu yönünü “kötü” *bulmadığı için*, onun faşist de olamayacağını söylüyor.

İÇ POLİTİKA

Şimdi gelelim iç politikaya. Burada iki konu var: MHP ve ekonomik alanda uygulamalar. Sırayla bakalım.

MHP konusunda Seyran şöyle diyor:

“MHP üst yöneticilerinin yargılanarak MHP tarafından işlenen suçların ve cinayetlerin önemli bir bölümünün askeri savcılar tarafından açıklanması... Bu uygulamalar bir yandan faşist MHP’ye indirilmiş ciddi bir darbe oluştururken, öte yandan ordu içinde belli bir kesimin MHP’ye karşı tepkisini de yansıtmaktadır. MHP davasını kamuoyunun gözünü boyamak niyetiyle tezgâhlanmış bir danişıklı dövüş olduğunu ileri sürenlere şunu sormak gerekir: Faşist olduğunu iddia ettiğiniz cunta neden geçici bir süre anti-faşist güçleri oyalamak amacı ile asil dayanağı olması gereken faşist partiye saldırısın?

“Bazıları, iktidara geldikten sonra da ‘faşistlerin kendi aralarında hesaplaştıklarını’, bir faşist grubun (cunta), diğer bir faşist grubu (MHP) zararsız hale getirdiğini iddia ederek bunu Hitler’in bir gecede binlerce SA’lıyı öldürttüğü 30 Haziran 1934 katliamına benzetiyor⁴¹. Bu benzetme sahibinin cehaletini kanıtlar. 30 Haziran 1934’te Hitler ve çevresinin yaptırdığı katliam Almanya’da faşist diktatörlüğün ilk önemli bunalımı ile bağlıdır. Bu katliamla ortadan kaldırılanlar SA’nın tümü değil, onun içinde Hitler’den orta katmanların durumlarını düzeltme yönünde verdiği sözleri tutmasını isteyen kesimlerdi⁴². Bu çatışmanın temelinde yatan çelişki, Nazilerin yığın tabanını oluşturan orta katmanlar ile fi-

⁴⁰ V. I. Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.22, s.253

⁴¹ R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, İşçinin Sesi Yayınları, Eylül 1981 Londra, s.39.

⁴² *Geschichte der Deutschen Arbeiterbewegung*, c.5, s.61.

nans kapitalin en gerici öğelerinin arasındaki çelişki idi ve sonuçta birinciler değil, ikinciler üstün geldi. MHP ile cunta arasındaki çatışmayı buna benzetmek, MHP'yi faşistlerin demagojisine kanmış bir grup gibi göstermek demektir. Bu, son derece tehlikeli bir yanıştır. Kaldı ki 30 Haziran 1934 olaylarında da komünistlerin tavrı “bırakın faşistleri, aralarında boğuşsunlar” gibilerden bir tavır olamaz. KPD, 1935 sonunda yapılan “Brüksel Konferansı”nda, Nazi Partisi içinde oluşan muhalefeti zamanında görüp bu bunalımdan yararlanamadığı için acı acı özeleştiri yapmış ve faşist örgütler içinde çalışmanın önemini vurgulamıştı⁴³. En azından şu soruya cevap vermek gerekir: Cunta mı, yoksa MHP mi en gerici güçleri temsil ediyor? Bu soruya bizim cevabımız açıktır. Biz, MHP diyoruz. Aksini savunmak mümkün mü?”

“Aksini savunmak mümkün mü” diye yanıtsız sorular atarak işin içinden sıyrılmıyor. Seyran elinde cetvel, burjuvazinin kanatları arasındaki küçük farkları bile ölçüyor. Kanatlar, kanatların kanatları, bunların “en”i, “en”in “en”i... Ağaçlardan ormanı görmemek diye bir söz vardır ama Seyran bir ağacın birkaç yaprağı arasına sıkışmış, değil ormanı tek bir ağacın bütünü bile görmüyor.

Baştan başlayalım. Faşist parti, cuntanın “asıl dayanağı olması gereken” partiymiş. Toplumsal tabanı örgütleyen faşist bir partiye dayanmazsa faşizm faşizm olamaz. Faşizmi belli bir ülkede ortaya çıkaran biçimsel özelliklerle tanımlayan *Troçkist* anlayış Seyran’ın satırları arasından sızıyor. “İktidarda faşizm” diye ısrar etmesi bununla bağlıdır.

“Başarılı” bir faşist parti varsa, faşizm bunu kendine dayanak yapar. Faşist parti, sempatiden çok antipati toplamış bir partiye, faşizm bunu kendine asıl dayanak yapıp da kızgınlığı üstüne çekecek kadar enayi değildir. MHP gibi faşist bir partinin olduğu koşullarda, faşist diktatörlük, danışıklı dövüşle, anti-MHP görünmek için de, başarısızlığı nedeniyle kızgınlık duyarak da MHP’yi yargılayabilir. Her ikisi de faşist demagojiye yarar.

Faşizm, tekelci kapitalizm koşullarında üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki derin çelişkiden kaynaklanan ekonomik bunalımı, kapitalizm çerçevesinde giderebilmek misyonunu taşıyan bir açık diktatörlüktür. Faşizmi belirleyen bu özü, işlevidir. Bu işlevin ne biçim altında görüleceği ayrı bir konudur ve faşizme gereksinimi en iyi gören kamp içinde de bir çelişki kaynağıdır. Faşizmin MHP tipinde bir siyasal parti aracılığıyla mı, yoksa siyasetin tümüyle dışında bir *görünüm* altında, Türkiye’deki faşist cunta gibi bir organ eliyle mi, daha da öte, önce biriyle başlayıp sonra öteki yola geçerek mi uygulanacağı yere ve zamana göre değişebilecek yönlerdir.

Seyran, Almanya’da SA’ların öldürülmesi olayını öyle bir koyuyor ki, sanki sorun faşist yönetimle anti-faşist taban arasında patlak verdi. Hiç de böyle değildir. Faşist tavan içindeki çelişkilerde bir taraf, faşist taban içindeki belli duygulara yaslanıyordu. Bu nedenle çelişkilerin bir taraf lehine çözümü karşı tarafın tabanının, hatta yalnızca tabanının değil önemli bir kesiminin yok edilmesiyle sonuçlandı.

Yok edilen SA’lar, orta katmanlara verilen sözlerin gerçekleşmesini isteyen bir eğilim taşıyıcılar da, olay faşist kamp içindeki çelişkilere örnektir. Bu çelişkide bir tarafın tabanda yaslandığı bazı duygular bu gerçeği değiştirmez.

Seyran’ın yöntemi de bulanıktır. Eğer SA’lar örneğini beğenmediyse, başka örnek verilebilir. Sorunun özü şudur ki tarihte faşist kamp içinde çelişkiler çok gözlenmiştir. Cunta ile MHP

⁴³ *Die Brüsseler Konferenz der KPD*, s.83.

arasında gerçekten çelişki olsa da bu şaşkıncı değildir. Seyran SA'lar olayını ayrıntıya boğarak sorunun özünü gizliyor: Faşistler arasında çelişki *olur mu olmaz mı?* Bal gibi olur, olmuştur. Komintern'in 7. Kongre Raporu'nda bu çelişkilerin çeşitli ülkelerde silahlı çatışmaya bile yol açtığı yazılıdır.⁴⁴

MHP ile cuntanın ilişkilerinden söz ederken SA'lar olayını örnek vermek doğrudur. Seyran SA'lar olayını doğru anlamadığı gibi, MHP konusunu da doğru anlamıyor. MHP'yi aldanmış bir grup olarak gösterdiğimizi ve bunun tehlikeli olduğunu söylüyor. Oysa bundan bir süre önce, *TKP'nin Sesi* radyosu neredeyse MHP tabanını cepheye çağırarak, kendisi bu "tehlikeli yanlışı" yapmıştı.

Biz MHP ile cunta arasında çelişkilerden söz ettiğimiz zaman bir taraf iyidir deyip, yanına geçmiyoruz. Ama Menşevikler hangi çelişkiye el atsalar bunu yapıyorlar. Burjuvazinin iç çelişkilerini görüp, hemen burjuvaziye faşizmin sınıfsal özünden ayıklıyorlar. Faşist kamp içindeki çelişkilerden söz edince, hemen bir ucu faşist olmaktan çıkarıyorlar.

Bu nedenle Seyran, sorunu MHP mi, cunta mı faşisttir diye getiriyor. MHP faşisttir deyince, cunta faşist olamıyor. Bir de soruyor: "Aksini savunmak mümkün mü?" Aksini savunmaya gerek yok. İkisi de faşisttir. İkisi de en gerici güçleri temsil ediyorlar. Aralarında çelişki bu gerçeği değiştirmez. Bu çelişki faşist kamp *içinde* bir çelişkidir.

Menşevikler "çelişkilerden yararlanmak" sözünü çok kullanıyorlar ama yaşama uygulayamıyorlar. Çelişkiden yararlanmak için bir kez çelişkiyi doğru koymak gerekiyor. Oysa onlar iç çelişki derken, bir ucunu hemen dışarı çekip yanına oturuyorlar. *Onlar çelişkiden değil çelişki onlardan yararlanmış oluyor.* MHP faşisttir, cunta faşist değildir diyerek, faşist bir güce yarar sağlıyorlar. Gerçekte işçi sınıfının dünya görüşüyle Menşevizm arasında çok derin, bir çelişki vardır. Bu çelişki en güzel, Menşeviklerin çelişkilerden yararlanma anlayışında yansımaktadır.

Gelelim cuntanın ekonomik alanda yaptıklarına. Menşevikler MHP–cunta konusunda cuntayı tutarak çelişkiden yararlandılar, bu konuda da Kafaoglu'culuk yapıyorlar. Seyran ekonomik uygulamaları şöyle dile getiriyor:

"Ekonomik alanda cunta, AP hükümeti döneminde başlatılan, tekelleşmeyi kamçılıyarak' tekel dışı burjuvazinin ve küçük üreticilerin yıkımını hızlandıran 24 Ocak politikasını sürdürdü. Bu politika, işçi sınıfının sömürülmesini olağanüstü arttıran önlemlerle desteklendi ve tamamlandı. Ne var ki Haziran–Temmuz 1982'de, Kastelli olayı ve Turgut Özal'ın istifası ile ilgili olarak tekelci sermaye içinde gruplaşmalar su yüzüne çıktı. Tekelci sermayenin en gerici çevreleri 24 Ocak politikasının sürdürülmesini isteyerek Turgut Özal'ı savunurken diğer bir bölüm bu politikaya karşı çıktı ve sonunda Turgut Özal istifa etmek zorunda kaldı. Bu son bunalımın bugüne kadar belli olan sonuçları finans kapitalin en gerici çevrelerinin egemen olduğu tezini savunmayı daha da zorlaştırmıştır."

Seyran, 24 Ocak kararlarını en gerici çevrelerin isteği olarak koyuyor. Bunu, anladığı için böyle koymuyor. Kendi mantığıyla düşününce, bakıyor ABD'nin desteklediği bir siyaset o zaman en gerici demek gerekir diyor. Bir rastlantı sonucunda doğru bir sonuca ulaşıyor.

Buraya dek, cunta 1982'ye kadar faşistlikten uzaktı, 1982 kışında biraz yaklaştı görüşü vardı. Ama burada tersi bir sonuç çıkıyor. Cunta Özal'ın istifasıyla faşistlikten uzaklaşmış oluyor. Bu hoş çelişki bir yana, Seyran, Özal'ın istifasını, vb. de anlamamıştır.

⁴⁴ G. Dimitrof, *The Working Class Against Fascism*, Martin Lawrence, London 1935, s.12.

Faşizm ekonomik bunalımı çözmeyi amaçlıyor ve bunu en gerici çevreler eliyle yapmaya çalışıyor. Bu en gerici çevreler, kendilerince çözüm yolunu ülke koşullarına göre uyguluyorlar. Burada koşullara göre uygulamada yapılan değişiklikleri, “çevre” değişikliğiyle karıştırmamak gereklidir. En gerici çevreler, 24 Ocak kararlarını hâlâ savunuyorlar. Sorun 24 Ocak kararlarını çok kesin biçimde uygulamanın Türkiye gibi bir ülkede zor olmasından kaynaklanıyor. Bakıyorlar ki bu siyaseti aynı şiddette uygulamayı sürdürürlerse, patlamaları önleme amacıyla uyguladıkları şey, başlı başına patlama kaynağı olacak, biraz yumuşatıyorlar. Bu yumuşatma da ad değişikliğiyle yaşama geçiyor.

Özal’ın istifası, en gerici çevrelerin egemenlikten uzaklaştığını değil, en gerici çevrelerin sorunları çözmeye güçlükle karşılaştıklarını gösteriyor. Bugünkü rejimin faşist olmadığına değil, Türkiye’de faşizmin sorunları çözüp Menşeviklerimizin istediği gibi cici bir burjuva demokrasisi getiremeyeceğine işaret ediyor.

Ekonomik uygulamalardan söz ederken, Seyran’ın değindiği bir konu da KİT’ler konusudur. Şöyle diyor:

“Ekonomik politikada finans kapitalin belli bir gurubunun ağır basmadığını gösteren bir konu da Kamu İktisadi Teşekküllerinin (KİT’ler) durumudur. Türkiye’de ekonomik politikanın kilit sorunlarından biri olan bu konuda tekelci sermayenin değişik grupları şimdiye kadar bir “çözüm” üzerinde anlaşamadılar. KİT’lerin daha dolaysız bir biçimde tekelci sermayenin denetimine verilmesini isteyen en gerici kanat, böylesi bir adıma, yol açacak toplumsal sarsıntıları ve sanayileşme sürecine yapacak olumsuz etkileri hesap ederek karşı çıkan çevrelere isteklerini kabul ettiremediler. Soru bugün de askıdadır.”

Yani Menşevikler, KİT’ler özel sektöre devredilse “faşizm geldi”, bankalar devletleştirilse “devrim oldu” diyecekler.

Faşizm, üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin doğurduğu bunalımı üretim ilişkilerini genişleterek çözebilir. Genişletme hem ülke içinde büyük mülkiyeti güçlendirmeyi, hem mülkiyeti ülke dışına uzatmayı, emperyalistleşmeyi içerir. Kapitalist devletin mülkiyeti, ülke içinde kapitalizm koşullarında mülkiyetin en kolektifi, en büyüğüdür. Bu bakımdan, faşizm devlet mülkiyetini güçlendirme eğilimi taşır.

Her somut durumda ille de böyle yapacak diye bir zorunluluk yoktur ama faşizmden beklenen, genelinde devlet kuruluşlarını özel sektöre dağıtmasından çok, devlet sektörünü ve denetimini güçlendirmesidir. Bankaların devletleştirilmesi ve birleştirilmesi gibi tartışmalar, bunun kanıtıdır. Menşevik anlayış o denli kaymıştır ki, bankalar devletleştirilse, devrim oldu diye sevinecekler!

Cuntanın iç politikası konusunu tamamlarken, iç ve dış politika arasındaki büyük bir çelişkiye, Menşevizmin büyük bir ihanetine dikkat çekmek gereklidir.

Dış politikayı bağlayana kadar Seyran, Türkiye’de finans kapital olduğuna dair tek bir söz etmedi. Tam tersine Türkiye gibi ülkelerde finans kapital olmadığı için, faşizmin emperyalizmin en gerici çevrelerinin çıkarlarını temsil edeceğini açıkça söyledi. Dış politikanın nedenlerini sayarken, Türkiye finans kapitalinin çıkarları hiç konu edilmedi, yalnızca işbirlikçi tekelci burjuvazinin dış ticaret düzeyinde belli çıkarlarından söz edildi.

Geldik iç politikaya, birden Türkiye’de finans kapital türedi. Bu bölümde Seyran iki kez ve çok serbest bir üslupla finans kapitalden söz ediyor.

Menşevikler, Türkiye’de finans kapitalin olduğunu, bunun nasıl bir dış politika anlamına geldiğini domuz gibi biliyorlar. Ama “dış politikadaki anlamını”, yani emperyalistleşmeyi *istiyorlar, destekliyorlar*. Bu yüzden dış politika konusunda, “finans kapital” sözünü etmiyorlar ki çağrışım bağı olup da emperyalistleşme akla gelmesin!

İ. Bilen, *Demokrat Türkiye*’de istediği kadar “faşizm desek cepheye şunları şunları da alırdık, demeyerek solda kalıyoruz” desin. Menşevikler tüm finans kapitalle, tüm burjuvaziyle emperyalistleşme temelinde çoktan cepheyi kurmuşlar. Gerisi bu gerçeği gizlemeye yönelik kılıflardır.

“ORDUMUZUN” YAPISI

Şimdi gelelim “ordumuzun” yapısına. Seyran, beklendiği üzere bu konuda da şunları söylüyor:

“Türkiye’deki gerici diktatörlüğün niteliğini belirleyebilmek onun dayandığı temel güç olan ordunun yapısını doğru değerlendirmekle yakından bağlıdır. Kimileri orduya ‘faşist ordu’ diyerek işin içinden çıkıyorlar. Bu tezi öne sürenler, ordunun ne zaman faşistlerin eline geçtiğini açıklamalıdır. Bilindiği gibi 12 Eylül darbesi Yunanistan’daki Albaylar Darbesi (1967) ya da bizdeki 27 Mayıs darbesi gibi ordu içindeki bir grup tarafından değil, ‘emir ve komuta zinciri bozulmadan’ yapıldı. Bu nedenle ordunun 12 Eylül darbesinden yıllarca önce ‘sessizce’ faşistlerin ‘eline geçmiş’ olması ve ordu içindeki ve dışındaki anti-faşist güçlerin buna seyirci kalmış olmaları gerekir.

“Gerçekte Türkiye’de ordu dün olduğu gibi bugün de içinde farklı politik görüşlerden gruplaşmaların yer aldığı bir yapıya sahiptir. Kuşkusuz ordu üst yönetimi tümüyle tekellerden ve emperyalizmden yana yüksek rütbeli subayların elindedir. Ancak bunlar bile hedeflerde anlaşmalarına rağmen yöntem konusunda ayrılıyorlar. İçlerinde tekellerin ve emperyalizmin en gerici kesimlerinin çıkarlarını savunanlar olduğu gibi daha gerçekçi olup uzun vadeli düşünenler de vardır. Bu sonuncular dış politikada maceracı girişimlerin, iç politikada da yalnızca baskı ve teröre güvenmenin uzun vadede çıkar bir yol olmadığını öne sürerek daha esnek bir tavrı savunuyorlar. Ayrıca her iki kanat da ordunun orta ve aşağı kademelerinde küçümsenmeyecek sayıda yurtsever subayın varlığını hesaba katmak zorundalar. Bu nedenle 12 Eylül cuntası ordu içinde kuşkusuz önemli bir yer tutan faşist unsurların egemenliğini değil, tekellerden ve emperyalizmden yana grupların egemenliğinde bir *uzlaşmayı* yansıtıyor.”

Bir kez, faşistler boynuzlu kulaklı, burjuvaziden, finans kapitalden bambaşka insanlar değildir. Burjuva devlet aygıtının en baskıcı parçası olan ordunun emir komuta zinciriyle, kapitalizmin kurtuluşu anlamına gelen faşizm arasında aşılmaz bir uçurum yoktur. Emir komuta zincirinin faşizmden yana işlemesi için, ordunun Merih’ten gelen faşistlerce gizlice ele geçirilmesi falan gerekmiyor. Emir komuta zincirinin tepesini tutanların, faşizmi nesnel bir zorunluluk olarak açıkça görmeleri ya da görenlere boyun eğmeleri yeter.

Seyran’ın anlayışı Hitler’i deli olarak gösteren Sosyal Demokrasi’nin anlayışıyla aynıdır. Hitler 6 milyon Yahudi’yi keserek, milyonları savaşta kırdırarak delilik değil kapitalizme *ekonomik* hizmet yaptı. Hitler, kapitalizmin gereksinimlerine yanıt verdi. Alman ordusu da Hitler’in gereksinimlerine yanıt verdi.

“Bizim ordumuzun” başını tutanlar da Türkiye kapitalizminin gereksinimlerine yanıt verdiler. Deli, boynuzlu kulaklı garip yaratıklar olmaları hiç gerekmiyor. Yalnızca bu gereksinimleri görmeleri yeterlidir.

Çeşitli ülkelerde, ordunun üst kademesi içinde yalnızca bir kesim bu gereksinimleri görmüş ya da görenlere boyun eğmiş olabilir. Bu nedenle emir komuta zincirini bozan darbelerle faşizm gelmiştir! Ama Türkiye’de ordunun üst hiyerarşisini tutanlar finans kapitalin en gerici kanadının ta kendisinin önemli bir kesimidir. “Sessizce” orduyu “ele geçirmeleri” hiç gerekli değildir. Ordu ellerinde, emir komuta zinciri avuçlarında, faşizmi gerektiren sorunlar boydan boya önlerindedir.

Ordu içinde, hatta üst yönetim kademelerinde farklı siyasal görüşler vardır. Ancak, *bir kez*, genel olarak faşizmin rejimi kurtarma işlevi, bu doğrultuda nesnel gereksinimleri en iyi dile getiren görüşlerin razı ediciliğinin temelini oluşturur. Bu üst yönetim için çok, genel olarak rejimi kurtarma ruhu içinde eğitilmiş taban için daha az geçerlidir, ama hepsi için geçerlidir. Kurumsal olarak ordunun işleyişi kapitalizmi kurtarma, yaşatma yönündedir. Alttaki farklı görüşler bu işleyişi bozmaz. Ancak devleti dağıtıcı koşullar varsa, bu farklı görüşler de orduyu dağıtıcı işlev görür.

İkincisi, tüm bu söylenenler, Türkiye için daha da geçerlidir. Ordu üst yönetiminin finans kapitalin en gerici kanadının bir parçası olması, genel olarak baskıcı gelenekler, emir komuta zincirindeki katı işleyiş vb. hepsi özellikle faşizmden yana yontan önemli ve ek etkenlerdir. Türkiye ordusuna, içindeki herkes faşisttir anlamında değil ama kurum olarak “faşist ordu” demek büyük haklılık payları taşımaktadır.

Üçüncüsü, neden Seyran, faşist demagojiye kanmışları toplayan bir partiyi asıl dayanak olarak görüyor da, orduya gelince, koca bir emir komuta zinciri içinde en azından boyun eğeceklerini ve “uzlaşma”nın faşizm temelinde gerçekleşebileceğini akla getirmiyor? Türk burjuvazisi faşizme destek olamayacağı gibi Türk ordusu da faşizme maşa olamaz!

Buraya dek Seyran’ın ileri sürdüğü gerekçelere değindik. Bir de, Türkiye’deki rejimin faşist olmadığını “kanıtlarken” asıl söylemesi beklenen gerekçe var ki bunu söylemiyor. “Faşizm karşı devrimdir, devrim tehlikesi yoktu ki faşizm gelsin” demesi gerekirdi. Demiyor. Oysa Menşevikler açısından en tutarlı gerekçe bu olurdu.

7. MENŞEVİZMİN TEK ÜRÜNÜ

Menşeviklerin faşizm anlayışını, neden Türkiye’deki gerici diktatörlüğe faşist demediklerini vb. gördük. Bu bölümde çeşitli konulara değineceğiz.

Bunlardan ilki, Seyran’ın gözüyle 1982 yılındaki gelişmelerdir. *Kitle* gazetesinde çıkan ve Seyran’ın broşürünü eleştiren ilk yazıda, broşürdeki bu konuya güzel değinilmiş. Menşeviklerin tutumundaki “gelişmeler” oldukça sabırla sergilenmiş. Biz aynı sabrı gösteremeyeceğiz ve üzerinde kısaca duracağız.

Bu 1982 yılındaki gelişmeler bölümünün eğlenceli bir mantığı var. Her şey Menşevikleri “çarpıcı bir biçimde” doğruluyor.

Menşevikler MHP davasıyla birlikte, *Kitle*’de de belirtildiği gibi coştular. Gerici cunta neredeyse anti-faşist cunta olmaya terfi ediyordu ki, davanın faşistler arasında bile ciddi bir çelişki olmadığı iyice ortaya çıkmaya başladı. Bunun üzerine, 1981 Plenumu Seyran’ın aktardığı şu uyarıyı yapmış.

“Eğer tüm ilerici güçler, bugünkü durumu, tüm çelişkileri değerlendiremez ve güçlü bir cephe kuramazlarsa, ülkemizdeki en gerici, faşist çevrelerin rejim içindeki ağırlıkları artabilir. Çünkü gerici diktatörlükle, faşist hareket arasındaki çelişki uzlaşmaz değildir.”⁴⁵

Seyran, bu sözlerin ardından, ne yazık ki olayların akışı bu değerlendirmeyi haklı çıkardı diyor; hoş bir mantık. Önce yanlış bir değerlendirme yap. Bunun yanlışlığını gösteren kanıtlar ortaya çıktıkça bu kez çelişkiler uzlaşabilir diye uyarı yap. Aynı kanıtlar hepten çoğaldıkça senin genel yanlışlığını açığa çıkarmak yerine, uyarını doğrulasın! Seyran’ın kendi sözleriyle, “hazretler” pişkinliği hiç elden bırakmıyorlar!

Her neyse aynı Plenum, şöyle bir saptama yapmış ve olaylar bu değerlendirmeyi de çarpıcı bir biçimde doğrulamış:

“...komünistler, bir yandan bugün ortaya çıkan ve yarın çıkacak olan toplumsal muhalefetin ister eski, ister yeni somut her temsilcisini zamanında tanımalı, onlarla eylem birliği olanaklarını kullanmalıdır. Öte yandan komünistler düşman kampındaki en küçük çatlaktan yararlanmalıdır. Bu çatlaklar işçi sınıfına, ilerici güçlere manevra olanağı veriyor. Partimiz bütün bu çelişkilerin arasında esnek bir politikayla, tüm ulusal demokratik güçleri birleştirmeye çalışmalıdır. Bu ise, bugün cuntanın çevresinde geçici kümelenenler de içinde, emperyalizm, işbirlikçi tekelci burjuvazi, toprak ağası bloğuna karşı tüm güçleri hesaba katmayı gerektirir. Onları birleştirmek, cuntanın tüm saldırılarına ve cuntanın en gerici, Amerikancı öğelerine karşı geniş bir hareket yaratmak olanaklı ve zorludur.”⁴⁶

Düşman kamptaki çatlak, beş general arasındaki “çatlak”tır. Ulusal demokratik güçler ise CHP’yi içeriyor. Yalnızca CHP’yi de değil. Partizan kliğinin darbe tarihi olan bu Plenum’da

⁴⁵ 1981 Plenumu, s. 22.

⁴⁶ Agy, s. 40.

alınan kararlar ışığında, “dindar çevrelere” yönelik başlamıştır. Bugün *TKP'nin Sesi, Milli Gazete*'yle neredeyse ortak yayın yapmaktadır.

Seyran'a göre bu Plenum kararının asıl doğrulanan yanı, geniş hareket yaratma olanağıdır. Anayasa konusu bu olanağı yaratmıştır. Gerçekten de Menşevikler, olanağı kaçırmaları mı, hemen kuyruk piyasasında boy göstermişlerdir. Demokrasi güçlerini oldukça genişletmişlerdir.

Anayasa taslağına karşı çıkan muhalefet en geniş demokrasi güçleri arasına giriyor. Bu güçler Oktay Ekşi'leri, Teoman Erel'leri de içeriyor. Bunlar bir türlü cuntaya açıkça ve doğrudan tavır almıyorlar. Seyran bunu sergileyeceğine, yeni umut ve teselliler yaratıyor, üstelik bu uğurda Dimitrof'u yine çarpıtıyor:

“Anayasa taslağına karşı çıkanların henüz doğrudan ve açıkça cuntaya karşı tavır almamaları bizi şaşırtmamalı. Anayasa taslağına karşı gelenler nesnel olarak cuntaya karşı bir direnişe katılmış oluyorlar. Bu konuda yine G. Dimitrof'un sözlerine kulak verelim:

“*‘Yoldaşlar, bu güncel çıkarlar için seferber edilen insanların kendi kendilerini politikaya karışmayan ve hatta faşizmi destekleyen kişiler olarak görmeleri bizi rahatsız etmemeli. Bizim için önemli olan, bu insanları başlangıçta belki de açıkça faşizme karşı savaş belgileri altında yürümese de, yığınları faşist diktatörlüğe karşı yönelttiğinden nesnel olarak anti-faşist bir nitelik taşıyan harekete katmamızdır.’*”

Bu sözlerle Dimitrof sokaktaki insanları, yığın çalışmasını kastediyor. Siyasal muhalefetten söz ederken bu sözleri aktarmak, Dimitrof'a dayanarak Ekşi'leri, Erel'leri aklamak oluyor. Menşeviklerin işlevi budur.

Değinmek istediğimiz ikinci nokta, broşürde oldukça açık belirtilen ehven-i şer, kötünün iyisi mantığıdır.

Seyran şöyle diyor ve ardından Mayıs 82 Plenumu'ndan aktarma yapıyor:

“Cuntanın doğru değerlendirilmesinin pratik mücadele açısından önemi büyüktür. Cuntaya faşist demek, ‘bundan beteri olamaz’ demektir. Bu anlayış hem rejimin gericileşme yönünde attığı adımları zamanında görüp bunlara karşı somut mücadele vermeyi, hem de cuntanın iç çelişkilerini bulup bunlardan yararlanmayı zorlaştırıyor.

“*‘Oysa Partimiz her seferinde artan tehlikeler karşısında yığınları uyanık olmaya, karşı koymaya çağırırdı. Böylesi bir karşı koyuş aynı zamanda, rejimin kendi iç çelişkilerinin keskinleşmesine yol açacak, cuntayı güçten düşürecek, en gericici işbirlikçi kesimlerin ortaya çıkan iç çelişkileri şimdi olduğu gibi kolaylıkla çözmelerini önleyecekti. Bu, açıktır ki cuntanın bunalımını derinleştirecektir. Açık ki bugün de cuntanın gericileşme süreci iç çelişkileri yok etmemiştir. O nedenle geçmişteki sekter görüşlerin eleştirisi bugün de pratik önem taşıyor.’*”⁴⁷

Belki cuntadan daha beter bir faşizm olabilir ama bu Menşevik yönetimden daha beter bir TKP yönetimi olamaz!

Cuntaya faşist demek “bundan beteri olamaz” demekmiş. Bu kadar çelişki meraklısı Menşevikler, bir türlü anlayamıyorlar ki faşizmin de iç çelişkisi olabilir. Faşist kamp içinde de çelişki-

⁴⁷ *Mayıs 1982 Plenumu*, s.16.

ler olabilir. Cuntaya faşist demek ille de bundan beteri olamaz demek değildir. Bu da, bundan beteri de faşisttir anlamına da gelebilir.

“Bundan beteri” anlayışının çeşitli yönleri üzerinde durmak istiyoruz. Öncelikle bundan beteri olabilirse bunu nasıl önleyeceğiz?

Beteri de, beterin beterini de yenilgiye uğratabilecek olan işçi sınıfının, yığınların savaşıdır. Bu savaşın temel güç kaynağı yığınların doğru bilincidir. Durumun ve devrimci görevlerinin, bu görevleri yerine getirme yollarının bilincinde olan yığınların önünde en barbar burjuva diktatörlüklerin gücü bile etkisizleşir.

Beterin beteri nasıl başa gelir? Betere karşı güçlü bir savaşım yükselmediği, yığınların bilinci bulandığı ölçüde daha betere olanak doğar. Beter yaşatılmazsa, daha beteri hiç yaşayamaz. Ama daha beteri gelmesin diye beter hoş gösterilir, özel olarak yaşatılmaya çalışılırsa, tam tersine daha betere yardımcı olunur. Yığınların bilinci bulandırılmış olur.

Beterin de beterini önlemeye ilişkin değinmek istediğimiz bir nokta da şudur: Mayıs 1982 Plenumu’ndan yapılan aktarma ilginçtir. Öyle bir çağrışım yapıyor ki, Menşevik resimler arasında kimileri cuntanın faşist olduğunu biliyor ama “*çeşitli nedenlerle*” cuntaya faşist dememe “taktiğinde” anlaşıyor.

Bir komünist partisinde “yönetici” geçinenler böyle bir şey yapabilir mi diye hiç şaşırmanın gerekir. Menşeviklerin hayat felsefesi, siyasal çıkarlar uğruna her şeyi, ilke, ülkü, doğru, gerçek, her şeyi feda etmektir. “Siyasal” sözcüğü devlete ilişkindir ama onlarda kişiye, klikler arası çatışmalara ilişkin çıkarlar da bu işi görebilir. H. Erdal yoldaşın iki broşürü Menşeviklerin bu iç yüzünü çok canlı sergilemektedir.

Devrimci durumun varlığını bile bile inkâr etmişlerdir. Bugün de faşizmin varlığını bile bile, aynı “taktiği” uyguluyorlar. Belli bir çıkar saptanır, ondan sonra “doğru”lar, “teori”, “gerçek” her şey ona göre ayarlanır. Bunu yapanlar, saptanan çıkarlar uğruna neyi feda ettiklerini bilirler ama partililer, sempatanlar önlerine sunulanı budanmış biçimiyle doğru diye öğrenirler.

Partide Menşevik yönetim öyle bir mekanizma kurmuştur ki, değil işçi sınıfının, yığınların bilincini bulandırmak, parti oportünizm üreten bir makine durumuna girmiştir.

Doğru yolu göstermek endişesinden başka her türlü nedenle saptanan taktikler, partinin önüne konur. Partili bunu savunabilmek için bir mantık zinciri kuracaktır ve asılsız bir taktiği savunmak için kurulan bu zincir kaçınılmaz olarak oportünist teoriler üretecektir. Oportünizm gebelik gibidir, taktiklerden başlar ama orada durmaz, çocuk mutlaka doğar sözü, bu makineyi çok güzel anlatmaktadır. Ve partimizin tarihini *periyodik likidasyonlar* zinciri yapan bu makinedir.

İ. Bilen, saptanan taktik uğruna nelerin feda edildiğini iyi bildiği için, parti yönetiminde etkin, makinenin teori üretimini engellerdi. *Atılım*’da yuvarlak, kısa, hiçbir şeyi fazlaca kurcalamayan yazılar çıkardı. Parti hattının ideolojik açılımını yapan kitaplar yayınlanmazdı. Düşmanla ideolojik temelde bir tartışma çıkmamasına çalışılır, ajan-polis diye sorunlar “kapatılırdı”. İ. Bilen doğruların gücünü bile bile oportünist taktiklere başvurduğu için, doğrularla savaşı engellerdi, geçiştirirdi. Ama sürekli böyle gidemezdi, gitmedi. Çocuk yine doğdu. Yeni bir likidasyon devresini tamamlıyoruz.

Şimdiki yönetim, oportünist taktikleri “derinlemesine” savunmak hevesindedir! Oportünizm makinesi artık yalnızca, partililerin kafasında yanıtsız sorular, mantıksal sonucuna ulaşmamış düşünce zincirleri, idealizasyonla düşünülmesi yasaklanan konular üretmekle kalmayacaktır.

Artık yönetim, oportünist taktikleri oportünist teoriyle besleyip yayacaktır. Seyran'ın broşürü bunun canlı bir örneğidir.

Bugüne kadarki süreç böyle bir oportünist yönetimden başkasını getiremezdi. Partilerin kafasında biriken sorular, yasak konular vb. derinlemesine ve daha geniş yanıt gereksinimini doğurdu. Bu temelde, oportünist taktikleri oportünist “teorik derinliğiyle” açıklayacak bir yönetim işbaşına geldi. Geldi ve gelmesiyle sorunlar patladı. Herkes aynı taktiklere farklı yorumlar yakıştırmıştı. Parti karıştı ve oportünizm makinesi, yeni bir likidasyon halkası üreterek savunuya geçti.

Böylece bir devre daha tamamlıyoruz. Ama tarih tekerrürden ibaret değildir! Aynı zamanda partimiz, farklı bir yapıda, komünizm üreten bir makine olarak güçlenmektedir! Bu yapı, devresel likidasyonlar zinciri oportünizm makinesini, sağ olsun kendisinin de kendini öğüten işleyişinin yardımıyla tarihe gömecektir! Likidatör resmi yönetim, oportünist taktiklerine oportünist teorilerle açılım getirsin, derinlik kazandırsın! Belki de böyle yaparak partiye tek yarar sağlamış olacaklar. Seyran'ın broşürü de bu açıdan çok yararlı ve değerlidir!

Cuntanın faşist olup olmaması, açıktır ki, Menşevik resmlerin cuntaya faşist deyinip dememesini belirleyecek “son” etkidir. “Çeşitli nedenlerle” cuntaya faşist denmemesine karar vermişler. Ama pratik, zaman içinde partide sorunlar yaratmıştır. Yönetim “ideolojik derinliğe” ne kadar hevesli olsa da, faşist bir cuntanın faşist olmadığını kanıtlamak hevesle bağlı, kolay bir iş değildir. Bu nedenle tek tük fikirler ortaya atılmıştır. Seyran'ın bugün yaptığı bunları bütünleştirmek olmuştur.

Bu bütünleştirme sonucunda ise ortaya *sosyal emperyalizmin* teorisi çıkmıştır. Seyran teorisyen değildir ama savunulan yanlısın mantığı kendiliğinden bu “teori”yi üretmektedir. Emperyalistleşmek için yırtınan bir faşist diktatörlüğün dış siyasetinde, faşist olmadığını “kanıtlayacak” olumlu yönler bulmaya çalışırsan ve bunu da komünistlik adına yaparsan sonucu sosyal emperyalizm teorisi olur! Şimdi buna bakalım.

8. KAVGA DEVRİMİLE SOSYAL EMPERYALİZM ARASINDADIR

Seyran, Menşevikler adına Türkiye’de faşizmin olmadığını kanıtlamak için bin dereden su getirirken, Menşevizmin genelde ulaştığı ihanet düzeyini çok güzel sergiliyor.

Menşeviklerin, Türkiye’deki rejimin faşist olmadığını kanıtlamaları için yalnızca faşizm anlayışını çarpıtmaları yetmiyor. Bunun da derininde, artık kapitalizmi, emperyalizmi Marksizm–Leninizm’den farklı yorumlamaları gerekiyor. Buraya dek bunun ipuçlarını gördük. Burada başlı başına buna ve bunun çeşitli sonuçlarına değineceğiz.

Broşür dikkatli okununca görülüyor ki Seyran’ın ilginç bir anlayışı vardır. Emperyalist bir dış siyaset, faşizm ve savaş tehlikesi, finans kapitalin en... kanadına özgü, hiçbir zaman kapitalizmin gerçekçi ve uzun dönemli çıkarlarına uymayan, siyasal seçeneklerdir. Bunların hiçbiri kapitalizmin nesnel gelişme düzeyiyle ve gereksinimleriyle bağlı değildir. Bunlar kötü kanadın hiçbir zaman gerçekçi ve uzun dönemli olamayan siyasetleridir. Kapitalizmin gerçeğine, doğasına aykırı, anormal olaylardır.

Bu “teoriyi” Seyran dünyaya oldukça ayrımlı uyguluyor. Büyük emperyalist ülkelerde hep gerici kanat başta, orta kuşak ülkelerinde ise hep iyi kanat başta. Büyük emperyalist ülkeler bir anormallik, orta kuşak ülkeler ise normallik örneğidir. Bu nedenle, orta kuşakta faşizm hiç olmuyor, onlar büyük emperyalistlerden kaynaklanan savaş tehdidi altındadırlar ve kendileri emperyalistleşme doğrultusunda bir dış siyaset asla izlemezler.

Şimdi bunları daha ayrıntılı olarak, Seyran’dan alıntılarla göstermeye çalışalım. Başlarda da belirttiğimiz gibi, finans kapitalin kanatlarını ele alışı faşizm anlayışından çok, asıl bu konuda materyal sağlıyor. Seyran şu soruyu sormuş ve “yanıtlamış”:

“7) Finans kapitalin ‘en gerici, en şovenist, en emperyalist öğeleri’ ne demek?

“Çeşitli emperyalist ülkeleri gericilik açısından bir sıraya koyabilir miyiz? ABD, İngiltere, Fransa, Federal Almanya, İtalya, Japonya, Kanada, Hollanda, Belçika, İsveç gibi ülkelerin hepsi de emperyalist devletlerdir. Fakat gericilik açısından eşit değillerdir. Açıktır ki ABD bugün en gerici emperyalist gücü oluştururken örneğin bir Hollanda veya İsveç böyle bir sınıflandırmanın alt sıralarında yer alırlar. Bu sonuçları göreceli olarak daha ılımlı, gerçekçi politika izleyen emperyalist devletlerdir.

“Tek bir emperyalist ülkeye bakıldığında orada da finans kapitalin değişik kanatlarını görebiliriz. Örneğin Federal Almanya’da Straus, Kohl, Genscher, Schmidt, W. Brand gibi politik liderlerin hepsi de finans kapitalin (yani emperyalizmin) temsilcileridir. Ancak gericilik açısından eşit değillerdir. Bunları da en gerici olanlar ve göreceli olarak daha ılımlı ve uzun vadeli bir politika izleyenler diye sınıflandırabiliriz.”

Bu sözleri dikkatli okursak görüyoruz ki Seyran tepede sorduğu soruyu düzgün yanıtlamadığı gibi, sorunun kendisini de geri çekiyor. Sorudaki “en emperyalist” kavramını ve bununla bağlı bir dizi sonucu hasıraltı ediyor. Sonunda, finans kapitalin “en gerici, en şovenist, en emperyalist” kanadı, en gerici siyaset izleyen kanadıdır “yanıtı” çıkıyor. Finans kapitalin her ka-

nadının emperyalist olduğu, ama birinin gözü dönmüşçesine emperyalist özlemler taşıdığı için “en emperyalist” olduğu gerçeği yok olup gidiyor.

Seyran, finans kapitalin genel emperyalistliğini en gerici kanadın en gerici siyasetiyle özdeşleştiriyor. Aynen Kautsky gibi, Seyran da emperyalizmi finans kapitalin bir kanadının izlediği bir *siyaset* olarak algılıyor. Bu en gerici kanadın izlediği siyaset hiçbir zaman en gerçekçi, en uzun dönemli siyaset olamıyor. Hep kapitalizmin, finans kapitalin genel olağan, gerçek doğasına aykırı düşüyor.

Bu yaklaşımla, Seyran, finans kapitalin kanatları arasındaki farkların ekonomik köklerine genel olarak değinirken, sosyalist ülkelerle ticaret hariç hiçbir dış etkene değinmiyor. Emperyalizm finans kapitalin genel bir özelliği olmadığı için, kanatlar arasındaki farkı açıklarken dünyanın paylaşımına ilişkin farklılıklardan hiç söz edilmiyor.

Seyran, silah üreten tekellerle tüketim malı üreten tekeller arasında, silah üreten tekellerle sosyalist ülkelerle ticaret yapan tekeller arasında ve ileri–geri teknoloji uygulayan tekeller arasında çelişkiler vardır diyor. Bunlar arasında kuşkusuz çelişkiler vardır ama ya dünyadaki karlı yatırım alanlarının, pazarların, hammadde kaynaklarının paylaşılması vb. gibi etkenler? Bunlar Seyran’ın kafasında yok. Bu gibi etkenler emperyalizm, finans kapital “gerçeği”ne dâhil değil! Kötü kanadın izlediği gerçek dışı, kısa erimli siyaset!

Devam edelim. Konuyu bağlarken Seyran şöyle diyor:

“Son olarak, şu noktaya da değinelim. Finans kapitalin hangi kesimlerinin ‘en gerici, en şovenist, en emperyalist’ olduğunu anlamak için işi dünya çapında ele almak, dünya çapındaki emperyalizm sosyalizm mücadelesinde tutulan yere bakmak gerekir. Soru ‘en güçlü olmak’ gibi basitleştirilemez. Örneğin, II. Dünya Savaşı’nda Hitler Almanyası en güçlü emperyalist devlet değildi, fakat en gerici idi. Soruyu yalnızca ulusal sınırlar çerçevesinde çözümlenmeye çalışmak yanlış sonuçlara götürür. Böyle bir yanlış yaklaşımla örneğin Falkland–Malvinas Adaları çatışmasında Küba ve Nikaragua gibi ülkelerin neden Arjantin’i desteklediğini anlayamayız. Yürükoğlu, herhalde kendisi gibi bir ‘büyük devrimci lideri’ topraklarında barındırdığı için olacak, İngiliz emperyalizmi ile Arjantin’deki gerici cunta arasındaki farkı görmemekte inat ediyor.”

Bir kez, emperyalist ülkeleri gericilik sırasına sokmakla, finans kapitalin kanatları ‘iş’ dünya çapında ele alınmış olmuyor. Seyran, finans kapital kavramı olarak ülke sınırları içine tıkmıştır. Ancak kötü kanat, gerçekçi olmayan siyasetiyle bu sınırlardan taşar.

Bu anlayış baştan sona bütün mantığın altında yatmaktadır. Türkiye’de finans kapital vardır ama dış siyasette emperyalistleşme gibi bir sonucu yansımamaktadır. Dış siyasette emperyalistliğin yansıdığı ülkeler ise zaten gericilik sıralamasında baş sıraları tutmaktadırlar. Yani emperyalizm finans kapitalin yalnızca bir kanadının özelliğidir. Büyük emperyalist ülkeler kötü kanadı, orta kuşak ülkeler “iyi” kanadı temsil etmektedirler.

İkincisi, Seyran, gericilik ölçütü, “en güçlü olmak” gibi basitleştirilemez diyor ama bunu kendisi yapmıştır. Başta, çeşitli emperyalist ülkeleri gericilik sırasına sokarken kendisi basitleştirmiştir. Dünyaya Türkiye burjuvazisi açısından baktığı için, onun rakiplerini güç ölçütüne göre gericilik sırasına sokmuştur. Böyle olunca, Hitler Almanyası konusunda tutarsızlığa düştüğünü kendisi de fark etmiş. Bunu düzeltmeye çalışırken, iğrenç mantığını biraz daha açık ediyor.

Seyran, gericiliğin ölçütü güç değildir, sorunu yalnızca ulusal sınırlar çerçevesinde çözümlenmeye çalışmak yanlış olur diyor. Emperyalizm–sosyalizm mücadelesinde tuttuğu yerden söz ediyor. Ardından da bir savaş örneği veriyor. Anlaşıyor ki burada gericiliğin ölçütü savaş oluyor. Hitler Almanyası da herhalde II. Dünya Savaşı’yla gericileşti, Almanya’ya faşizm 1939’da geldi! Sovyetler’e savaş açmazsa cunta da faşist olamaz!

Seyran’ın sözleri ilginç bir anlam daha taşıyor. Gericiliğin ölçütü savaş, ama savaşta hangi tarafı tutacağız? Hitler Almanyası’na ilişkin yanıt açık. Falkland savaşında ise Arjantin’i tutacağız. (Tabii önce “çelişkileri dikkate almak”tı, sonra bir ucu tutmak oldu ama artık buna değinme gereğini bile duymuyoruz!) Yani emperyalizm olgusunu unuttuk, ulusal savaşlar dönemine geri döndük ve aynen II. Enternasyonal oportünistleri gibi taraf tutuyoruz! Ondan sonra da Seyran, *İşçinin Sesi*’nin enternasyonalist tutumuna utanmadan dil uzatmaya çalışıyor.

Seyran’ın sözleri daha başka anlamlar da taşıyor. “Gericiliğin ölçütü güçtür” ve “güç değildir, savaştır” görüşleri hiç de çelişmiyor. Orta kuşak ülkeler güçlü emperyalist ülkelerle savaştığı zaman, savaşın özü ne olursa olsun, savaşı kim açarsa açsın, güçlü olan savaşın “gericilik” günahını da yükleniyor. Dolayısıyla Seyran’ın mantığı hep emperyalistleşmek isteyen orta kuşak ülkelerden yana işliyor. Özel olarak da sorunu Türkiye’nin ulusal sınırları çerçevesinde çözümlüyor!

İş burjuvaziye kuyrukçuluk etmek olduğu zaman, Seyran sorunu ulusal sınırlar çerçevesine tikiyor ama iş sınıf savaşımına geldiği zaman Seyran hemen “enternasyonalist” kesiliyor. Gericiliğin ölçütünü yalnızca Sovyetler Birliği’yle ticaret mi, savaş mı sorusuna indiriyor. Ülkedeki sınıf savaşımı dünya devriminin parçası değil mi? Devrimci merkezi “aşırı savunma” görünümü ardında, onu besleyen kaynağı, zayıf halkalarda devrimleri kurutmak gerçekte dünya devrimini geriletme, devrimci merkezi eritme, dolayısıyla gericiliğe hizmet operasyonunun bir parçası oluyor.

Şimdi Seyran’ın “gerçekçi” diye sayıklarken düşlediği “gerçek” nedir, adım adım bunun haritasını bütünlemeye geçelim. Bu hem coğrafi, hem teorik bir harita olacak.

Emperyalizm, finans kapitalin doğası gereği değildir, kötü kanadının siyasetidir. Savaş ve faşizm de hep bu kanadın gerçekçi ve uzun dönemli olmayan, kapitalizmin ve finans kapitalin genel doğasına aykırı siyasal işlemleridir! Bu nedenle barış için “savaş”, iyi kanat uğruna savaştır! Bu kanadı kalıcılaştırırsak kalıcı bir barış sağlayabiliriz! Aynı nedenle, burjuvazi faşizmin sınıfsal özüne dâhil değildir ve anti-faşist “savaş” burjuvazinin kötü kanat dışındaki gerçekçi kesimleriyle bağlıdır.

Seyran anlayamıyor ki, kapitalizmin belli bir aşamasında emperyalizm en “gerçekçi” yol, teknelci kapitalizm koşullarında derin ekonomik bunalım doğduğu zaman faşizm en “gerçekçi” yol, paylaşılmış bir dünyada güçler dengesi yeni bir paylaşımı gerektirdiği zaman savaş en “gerçekçi” yol oluyor! Yani, bazen iyi, bazen kötü kanat kapitalizm açısından en gerçekçi en uzun dönemli siyaseti savunuyorlar. En gerici kanat en gerçekçi çözümü gören kanat olduğu için faşizme “önderlik” ediyor! Kapitalizm açısından ölmek mi, yaşamak mı daha gerçekçidir? Seyran’a sorarsanız, kapitalizm ölsün ama faşizm gibi, savaş gibi “doğasına aykırı” yollara başvurup da Menşevikleri mahcup etmesin!

Şimdi coğrafi haritaya geçelim.

Büyük emperyalist ülkelerde bir olması gereken, birde olan durum vardır. Olan duruma göre, kötülüğü güce göre değişen kanatlar baştadır. Bunlar Arjantin gibi ülkelerin “baba topraklarını” geri alma isteklerine savaşla karşılık veriyorlar! Olması gereken duruma göre ise, buralar-

da iyi kanat başa gelmeli, emperyalist siyaset izlememeli, barışı savunmalı, Arjantin gibi ülkelere baba topraklarını geri vermeli, sosyalist ülkelerle ticaret yürütmeli!

Bir de Arjantin, Türkiye gibi ülkeler var. Seyran'ın dünya haritasının parçası olarak, şimdi bu bölgenin haritasına bakalım.

Türkiye örneğinde gördük ki dış siyasetten söz ederken finans kapital yoktur, iç siyasete gelince türeyivermektedir. Aynı zamanda, Türkiye gibi ülkelerde faşizm, emperyalizmin en gerici çevrelerinin çıkarlarını temsil eder. Çelişkili gibi görünen bu görüşler tutarlı bir anlayışı yansıtmaktadır: Türkiye gibi ülkelerde finans kapitalin “kötü” kanadı yoktur.

Seyran'ın finans kapitalin kanatlarına ilişkin getirdiği ekonomik kökler de buna uyuyor. Silah üretmeyen, tüketim malı üreten, sosyalist ülkelerle ticaret yapan ve geri teknoloji uygulayan tekeller “iyi” kanat oluyordu. Eh! Türkiye gibi ülkelerde “iyi” kanat tek kanat oluveriyor. Dolayısıyla dış siyasette emperyalizm yok! Faşizmin yerli bir tabanı yok!

Arjantin konusunda bizim görmediğimiz fark(!) da budur. Arjantin'de iyi kanadın sözcüsü olan gerici faşist cunta, hiçbir kötü niyet beslemeden baba topraklarını geri almak istedi. Ama “gerçekçi” olmayan İngiltere savaşa girdi. Biri emperyalist, ötekisi ise iyi kanatlı bir ülkücü! Hay Allah! Biz de farkı göremedik! Oysa emperyalist olmayan faşisti emperyalist olana karşı desteklemek gerekirdi!

Ayrıca, Arjantin'deki cuntaya nasıl faşist diyebiliriz. Hem iç kaynağı yok, hem de değil emperyalizmin en gerici çevrelerinin çıkarlarını temsil etmek, onların ellerinden sömürgelerini almak istiyor. Dolayısıyla, hem içte, hem dışta en gerici çevreleri temsil etmiyor ve faşist olmaz. Yani bu gibi ülkelerde faşizm, Seyran'a göre, emperyalistleşmeyle değil, emperyalistleşmemeye bağlıdır. Burjuvazinin rakiplerinin dediği olursa faşizm gelir!

Türkiye, Arjantin gibi ülkelerde izlenmesi gereken gerçekçi siyaset de, Seyran'ın gerçekleriyle bağlıdır. Arjantin'den çıkan sonuca göre, büyük emperyalist ülkelerin sömürgelerini ele geçirmek desteklenmesi gereken gerçekçi siyasettir. Türkiye örneğinden çıkan sonuca göre ise, sosyalist ülkelerle ticaret, büyük emperyalist ülkelere “kişilikli” dış siyaset, Ortadoğu ülkelerinden yalıtılmamak desteklenmesi gerekli gerçekçi siyasettir.

Dünya haritasının bir de sosyalist ülkeler parçası vardır. Buna göre, sosyalist ülkeler büyük emperyalist ülkelerde iyi kanadın başa gelmesi, böylece finans kapitalin eve kapanması ve barış için savaşacaklar, iyi kanadın zaten başta olduğu orta kuşak ülkelerine de her türlü desteği verecekler. Bu desteği vererek bir şey kaybetmezler çünkü dünya çapında kötüye karşı iyi kanadı desteklemiş olacaklar. Orta kuşak ülkeler baba topraklarını geri alınca, büyük emperyalist ülkelerin savaş tehlikesi yaratmasına karşı çıkacaklar.

Böylece dünya haritası tamamlanıyor: Büyük emperyalist ülkeler evlerine çekilecekler, yalnız sosyalist ülkelerle ticaret yürütebilirler. Arjantin, Türkiye gibi ülkeler, sosyalist ülkelerle iyi ilişkiler kuracaklar, büyük emperyalist ülkelerin sahip olduğu baba topraklarını alacaklar. Buna karşı büyük emperyalist ülkeler saldırganlık yapar da, savaşa yanıt verirlerse, sosyalist ülkeler “mazlum finans kapital” kanadı olan ülkeleri destekleyecekler. Zaten büyük emperyalist ülkenin saldırganlık yapma kötü kanadı temsil ettiğine göre, sosyalist ülkeler iyi kanadı desteklemiş olacaklar!

TKP içindeki savaş artık emperyalistleşmeyle devrim arasındadır. Sosyal emperyalistlerle komünistler arasındadır. Sosyal emperyalistler, Kautskiciliği somut ve yeni koşullara uyarlamışlardır. Sacayağının biri, emperyalistleşmek isteyen orta kuşak ülkelerinin *kısa* ve *uzun* erimli çıkarlarında, biri büyük emperyalist ülkelerin *kısa* erimli çıkarlarına aykırı ama *uzun* erimli

çıkarlarında, ötekisi de, sosyalist ülkelerin uzun erimli temel çıkarlarına aykırı ama *kısa* erimli çıkarlarında olan yeni bir üç dünya teorisi türetmişlerdir.

Bununla bağlı olarak, emperyalistleşme çabası içinde olan orta kuşak ülkelerde, komünist adı altında, yüro-komünizmden farklı ve ilk bakışta kendi içinde çelişkili görünen bir eğilim türedi. Bir yandan, kendi ülkesine ilişkin sorunlarda sapına kadar ulusçu, sosyal emperyalist, öte yandan Sovyetler Birliği'nden yana görünmeyi "pişkince" elden bırakmıyor. Gerçekte hiç-bir çelişki yok! Orta kuşak burjuvazisine kuyrukçuluğun doğal sonucu bugün böyle, "enternasyonalizm" maskaralığıyla beraber beliriyor.

İki kampa bölünmüş ve kamplardan teki de büyük emperyalistler tarafından paylaşılmış bir dünyada, orta kuşak kapitalist ülkeler, kendilerine bir yer açıp emperyalistleşmek için çabalıyorlar. Bunun için de gerek emperyalizmle sosyalizm arasındaki çelişkiden, gerekse emperyalist sistem içindeki çelişkilerden yararlanıyorlar, yararlanmak zorundadırlar.

Emperyalizm kitabında Lenin, küçük emperyalist devletlerin sömürgelerini, büyük emperyalistler arasındaki çelişkiler sayesinde tutabildiklerini söylüyor.⁴⁸ Bugün, hem bu çelişkiler hem de sosyalist sistemle olan çelişki vardır ki bugün emperyalist olmak için çabalayanlar, onu da dikkate alacaklardır.

Orta kuşak burjuvazisi bugün karmaşık çelişkiler içinden sıyrılıp emperyalistleşmeye çalışırken, Sovyetler Birliği'ni, sosyalist ülkeleri hesaba katmak zorundadır. Hesaba katarken, aynı zamanda sosyalist ülkelerin kısa erimli bazı çıkarlarına olsun uygun, belli bir ortak platform bulmak zorundadırlar.

İşte bizim Menşevikler bu platformun borazanıdır. Onların Sovyetçiliği(!), "enternasyonalizm"i burjuva kuyrukçuluğunun türevidir, Sovyetler Birliği'nin temel çıkarlarını savunmuyorlar. Burjuvazinin temel çıkarlarını, Sovyetler Birliği'nin geçici ve kısa erimli çıkarlarıyla çakıştırıyorlar. Sovyetler Birliği'ne elçilik görünümü altında, Sovyetler Birliği'nde elçilik yapıyorlar!

Bizim Menşeviklerin örnek oluşturduğu bu yeni sosyal emperyalist çizginin emperyalizm, finans kapital, barış "savaşımı" vb. anlayışları aynen II. Enternasyonal gibidir. Ancak iş bu revizyonizmi günümüz koşullarına uyarlamaya geldi mi çok yaratıcıdır. Eski modele, sosyalist ülkeleri pohpohlayıcı ve büyük emperyalist ülkelere karşı "anti-emperyalist" (!) edebiyat şırına edilmiştir.

II. Enternasyonal oportünizmi, süper kârlardan dağıtılan kırıntılara dayanıyordu. İşin garibi, bu yeni hortlak, emperyalistleşince dağıtılacak olan süper kârların hayaline dayanıyor! Bu temelde güçlü bir oportünizm çıkamaz, çıkamıyor. Ama sosyalist ülkelerin bu güçsüz oportünist çizgiye verdikleri destek, yarattıkları kurumsal saygıdeğerlik havası, nesnel olarak kırıntı dağıtımını işlevi görüyor. Kurnaz orta kuşak burjuvazisi, *sosyalist ülkelerin cebinden* işçi hareketini, devrimi boğacak bir "işçi" bürokrasisi beslemiş oluyor.

Bu satırlara anti-Sovyet diyen çıkarsa, bilinsin ki, hangi nüfus cüzdanını taşırsa taşırsın, kendisi anti-Sovyet'tir. Kendisi Sovyetler Birliği'nin temel çıkarlarını yadsıyordur. Zayıf halkalarda devrimleri boğmak Sovyetler Birliği'nin hangi temel çıkarına hizmet ediyor, bunu görmek istiyoruz. Bugün, "dünya devrim istiyor" bile çok genel kalabilir. Sovyetler Birliği'nin temel çıkarları zayıf halkalarda devrim gerektiriyor.

⁴⁸ V. I. Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.22, s.259.

Faşist diktatörlük Türkiye’de devrimi yenilgiye uğrattı. Menşeviklerin Türkiye’de devrim gibi bir sorunları olmadığı için, bu yönüyle karşı devrimi, faşizmi tanıyamıyorlar. Sovyetler Birliği’ne savaş açana kadar karşı devrim olmadığı gibi (ki cunta Sovyetlere savaş açarsa bu anlayışın ne yapacağı belli olmaz) ticareti geliştirdikçe neredeyse devrim diyecekler. Yani öteki önüyle de karşı devrimi tanıyamıyorlar. Türkiye’de faşizm, devrimi yenilgiye uğratarak dünya devrimine dolayısıyla devrimci merkeze de ağır bir darbe indirmiştir. Siz daha büyüteçle anti-Sovyetizm arayın? Cuntanın kendisi anti-Sovyetizmdir. Bu cuntanın anti-Sovyet olmadığını iddia eden Menşevizm de anti-Sovyet’tir. Bu nedenle karşı devrimin o yüzünü de tanımıyor.

Faşizm Türkiye’de devrimi yenilgiye uğratarak, finans kapitalin en kötü kanadından burjuvazinin en iyi kanadına kadar tüm dünya kapitalizminin, emperyalizminin, hatta isterseniz feodal kalıntılarının çıkarlarına büyük bir hizmette bulundu. Ondan sonra Menşevikler, cuntanın günlük siyasetindeki manevralarına bakıp en gerici emperyalist çevreleri temsil ediyor mu, etmiyor mu diye ölçüyorlar. Faşist Almanya da aynı nedenle en güçlü değil ama en gericiydi. Faşist Almanya da Sovyetlere savaş açana kadar onunla anlaşma yaptı, ticaret üretti. Bugün faşist cuntanın ille de Sovyetlere savaş açması gerekmez! Varlığı yeterli bir anti-Sovyetizmdir!

Bunu böyle görmemek, zayıf halkalarda devrimlerin devrimci merkez açısından da taşıdığı önemi anlamamaktır. Devrimler ve devrimci merkez dünya devriminin iki bacağıdır. Bu iki bacak eşgüdümlü adım atmazsa, dünya devrimi topal olur. Topal oldu mu, emperyalizm o tek bacağı da sakatlayabilir.

Devrimci merkez dünya devrimine ana katkısını ekonomik siyasetiyle yapar. Onun temel görevi, dünya devrimine daha büyük bir destek olabilmek, aynı zamanda da emperyalizme daha büyük bir engel oluşturabilmek için kendini güçlendirmektir. O güçlenerek dünya devrimine katkı yaparken, onu asıl güçlendirecek olan zayıf halkalarda devrimlerle beslenmesidir. Demek ki birini ötekinin karşısına koymak, hem ayrı ayrı ikisine, em bütün olarak dünya devrimine zarar verecektir. Ve Türkiye buna bir örnektir.

Türkiye emperyalist zincirin hem zayıf, hem de jeopolitik açıdan önemli bir halkasıdır. Türkiye’de devrim dünya devrimi açısından büyük önem taşır. Sovyetler Birliği, bölgede dengeler bozulmasın diye komşusunda karışıklık istemez bir tutumla devrimci durumu görmezlikten geldi. Şimdi ayrı tutumla karşı devrimi görmezlikten geliyor ama faşizm tam da Sovyetlerin istediğinin tersine bölgede dengeleri altüst etmek için uğraşiyor.

Nasıl Türkiye, kendi açısından çelişkilerden yararlanıyorsa, Sovyetler Birliği de kendi açısından emperyalist sistem içindeki çelişkilerden yararlanacaktır. Kendi ekonomik çıkarlarını gözeterak çeşitli ülkelerle çeşitli ilişkiler kuracaktır. Ama bunların hiçbiri devrimci durum ya da faşizm yok demeyi haklı çıkarmaz. Hiçbir siyasal taktik, doğruları yadsımayı getiremez.

Sovyetler Birliği, belalı komşusu Türkiye ile faşizm altında bile çeşitli düzeyde ilişkiler yürütebilir. Türkiye’nin konumu açısından bu Sovyetler Birliği için zorunlu ödün kategorisinde düşünülebilir. Ama faşizme faşist *değil* demek hiç de zorunlu değildir. Tam tersine, Türkiye’de faşizm olduğunu, en azından Sovyetler halkının öğrenmesi zorunludur. Ayrıca şahin bakışlı general türü propagandalar, her türlü “zorunlu” boyutun dışına taşmaktadır. Biz çelişkilerden *kendi açımızdan* yararlanamayınca çelişkiler bizden yararlanmaktadır.

Sovyetler, çeşitli ülkelerle ilişkiler kurabilir, ama asıl sorun, o bunu yaparken, bir yandan devrim kavgasının yürümesi ve başarılı olmasıdır. Yoksa her türlü ilişki anlamını yitirir. Bir tek devrimci merkezin güçlenmesiyle dünya devrimi gerçekleşmeyeceği gibi, dünyada devrimler darbe yedikçe devrimci merkezin güçlenmesi zorlaşır, hatta erime tehlikesi doğar.

Bunun için, biz kendi üzerimize düşeni yapacağız. Sosyal emperyalist Menşevik–likidatör yönetimi TKP’den arındıracağız. Bölgede faşizm, emperyalizm yararına, sosyalist ülkeler ve tüm bölge halkları zararına olan dengeleri alt üst edeceğiz, devrimi yapacağız. Dünya devrimine, dolayısıyla çağın en ağır sorumluluğunu büyük özveriyle, büyük onurla taşımış olan Sovyetler Birliği’ne bundan daha somut bağlılık olamaz.